Kunsill
tal-Unjoni Ewropea

Brussell, 13 ta' Novembru 2025
(OR. en)

15410/25

CULT 128	**EMPL 514**
AUDIO 111	**GENDER 200**
CULT HERIT 25	**DIGIT 240**
EDUC 445	**TOUR 23**
JEUN 236	**MI 907**
COMPET 1161	**ENV 1222**
SAN 743	**PROCIV 148**
DISINFO 100	**RECH 501**
RELEX 1475	**NDICI 10**
FREMP 333	**FIN 1352**
AG 181	

NOTA TA' TRAŻMISSJONI

minn:	Is-Segretarju Ġenerali tal-Kummissjoni Ewropea, iffirmata mis-Sa Martine DEPREZ, Direttur
lil:	Is-Sa Thérèse BLANCHET, Segretarju Ġenerali tal-Kunsill tal-Unjoni Ewropea
Nru dok. Cion:	COM(2025) 785 final
Suġġett:	KOMUNIKAZZJONI TAL-KUMMISSJONI LILL-PARLAMENT EWROPEW, LILL-KUNSILL, LILL-KUMITAT EKONOMIKU U SOĊJALI EWROPEW U LILL-KUMITAT TAR-REĠJUNI Boxxla Kulturali għall-Ewropa

Id-delegazzjonijiet isibu mehmuż id-dokument COM(2025) 785 final.

Mehmuż: COM(2025) 785 final

IL-KUMMISSJONI
EWROPEA

Brussell, 12.11.2025
COM(2025) 785 final

KOMUNIKAZZJONI TAL-KUMMISSJONI LILL-PARLAMENT EWROPEW, LILL-KUNSILL, LILL-KUMITAT EKONOMIKU U SOĊJALI EWROPEW U LILL-KUMITAT TAR-REĠJUNI

Boxxla Kulturali għall-Ewropa

{SWD(2025) 785 final}

MT MT

Boxxla Kulturali għall-Ewropa

1. Introduzzjoni

L-Ewropa hija ċentru dinamiku tad-diversità kulturali, u hija magħrufa għal-lingwi, għall-wirt kulturali, għall-espressjonijiet artistiċi, u għall-innovazzjonijiet kreattivi tagħha. L-Ewropa għandha aktar Siti ta' Patrimonju Dinji tal-UNESCO ta' importanza kulturali, naturali jew taħlita tagħhom minn kull reġjun ieħor fid-dinja. Tħaddan fiha diversità lingwistika, b'aktar minn 24 lingwa uffiċjali tal-UE u aktar minn 60 lingwa reġjonali jew minoritarja. Din ir-rikkezza kulturali tixhed l-istorja u l-memorja kondiviżi tal-Ewropa, u hija l-forza li ssawwar il-futur tagħha, trawwem sens ta' appartenenza Ewropew u ssaħħaħ il-valuri Ewropej, kif ikkonfermat mill-fatt li 87 % taċ-ċittadini jaraw il-kultura u l-wirt kulturali bħala kruċjali biex iħossuhom aktar Ewropej[1].

Fl-Ewropa, id-diversità kulturali hija ċċelebrata, imħarsa u l-ħin kollu tiġi immaġinata mill-ġdid. Tipprovdi art fertili għall-artisti u għall-professjonisti kulturali biex joħolqu, jinnovaw u jegħlbu l-limiti. Il-legat kulturali u l-vibranza tal-Ewropa jrawmu l-iskambju, id-djalogu, u l-fehim reċiproku bejn il-komunitajiet u l-ġenerazzjonijiet.

L-attivitajiet kulturali u l-interazzjoni mal-wirt kulturali għani tal-Ewropa huma essenzjali għall-istil ta' ħajja Ewropew tagħna. L-evidenza turi li s-soċjetajiet b'iżjed parteċipazzjoni kulturali huma aktar miftuħa, tolleranti, demokratiċi, u ekonomikament robusti[2], u li l-konsum kulturali huwa effettiv għall-ġlieda kontra l-mibegħda[3]. Intwera wkoll li l-parteċipazzjoni fl-attivitajiet kulturali żżid il-probabbiltà li wieħed jivvota, jagħmel volontarjat, u jipparteċipa f'attivitajiet fil-komunità[4]. Din tikkontribwixxi għall-koeżjoni u għar-reżiljenza soċjali u territorjali, u għal saħħa u benesseri aħjar. 87 % tal-Ewropej jaqblu li l-parteċipazzjoni fl-attivitajiet kulturali jew l-attendenza għal' avvenimenti artistiċi ttejjeb il-benesseri emozzjonali jew fiżiku tagħhom.

Barra minn hekk, is-setturi u l-industriji kulturali u kreattivi tal-Ewropa huma kruċjali biex jagħtu spinta lill-innovazzjoni u lill-kompetittività, joħolqu l-impjiegi, jippromwovu t-turiżmu sostenibbli, u jagħmlu r-reġjuni u l-bliet tagħna aktar attraenti. L-aktar minn 2 miljun intrapriża li jiffurmaw l-industriji kulturali u kreattivi fl-UE flimkien jiġġeneraw madwar EUR 199 biljun f'valur miżjud u jimpjegaw 7,9 miljun persuna madwar l-Ewropa[5].

Fuq livell internazzjonali, l-isfond kulturali vibranti tal-Ewropa huwa sors ta' setgħa ta' persważjoni u assi reputazzjonali. Jiffaċilita l-istabbiliment ta' sħubijiet internazzjonali ta' benefiċċju reċiproku, itejjeb l-involviment fil-livell globali, u jappoġġa l-proċess ta' tkabbir tal-UE.

Fl-istess ħin, l-importanza strateġika tal-kultura għall-Ewropa hija sottovalutata u għad trid tiġi vvalorizzata bis-sħiħ. F'era ta' tibdil rapidu u kumpless, ta' tensjonijiet ġeopolitiċi, ta' manipulazzjoni tal-informazzjoni u interferenza minn barranin, ta' movimenti antidemokratiċi, tal-kriżi klimatika, tal-bidla teknoloġika u tat-tranżizzjoni diġitali, l-Ewropa jeħtiġilha tirrikonoxxi u tisfrutta l-potenzjal tal-kultura biex tiffaċċja dawn il-kwistjonijiet urġenti.

1 Europeans' attitudes towards culture - Mejju 2025 - Stħarriġ tal-Ewrobarometru.
2 Tista' tinstab ġabra estiża tal-evidenza fl-istudju Culture and democracy, the evidence - L-Uffiċċju tal-Pubblikazzjonijiet tal-UE.
3 *Idem.*
4 *Idem.*
5 Ċifri għall-2024. Sors: Culture statistics - cultural employment - Statistics Explained - Il-Eurostat.

Is-setturi u l-industriji kulturali u kreattivi qed jiffaċċjaw sfidi speċifiċi, inkluż theddid għal-libertà artistika, kundizzjonijiet tax-xogħol prekarji, inugwaljanzi fl-aċċess għall-kultura, żieda fil-kompetizzjoni globali, u kwistjonijiet relatati mad-drittijiet ta' proprjetà intellettwali b'rabta mal-IA. Fl-istess ħin, billi jisfruttaw teknoloġiji ġodda, dawn is-setturi jistgħu jkomplu jtejbu l-produzzjoni kreattiva tagħhom u l-potenzjal ta' innovazzjoni tagħhom, iżda anke l-aċċessibbiltà tal-kultura u l-involviment tal-udjenza.

Minkejja l-progress sinifikanti li sar matul l-aħħar snin permezz tal-Aġendi Ewropej għall-Kultura[6] u l-Pjanijiet ta' Ħidma għall-Kultura[7], l-UE għad ma għandhiex qafas strateġiku li jibqa' validu fil-futur biex b'mod konsistenti tinkludi u tgħolli r-rwol tal-kultura fit-tfassil tal-politika. Għal din ir-raġuni, il-Linji Gwida Politiċi tal-President von der Leyen, "L-Għażla Quddiem l-Ewropa", bdew billi saħqu fuq l-importanza tad-diversità u tal-wirt kulturali tal-Ewropa għall-futur tal-Ewropa. Bl-istess mod, l-Aġenda Strateġika tal-Kunsill Ewropew[8] irrikonoxxiet il-ħtieġa li jiġu promossi d-diversità u l-wirt kulturali, filwaqt li l-Parlament Ewropew[9], il-Kunsill[10], u l-partijiet ikkonċernati saħqu fuq l-importanza ta' qafas strateġiku tal-UE għall-kultura.

Bi tweġiba għal dawn l-appelli, il-Kummissjoni tippreżenta **Boxxla Kulturali għall-Ewropa, li tistabbilixxi viżjoni u tidentifika l-inizjattivi ewlenin**. Billi tirrikonoxxi l-potenzjal tal-kultura li sservi ta' għodda li tgħaqqad, il-Boxxla hija akkumpanjata wkoll minn **abbozz ta' Dikjarazzjoni Konġunta li għandu jintlaħaq qbil dwarha mill-Parlament Ewropew, mill-Kunsill u mill-Kummissjoni**. Sabiex l-UE tistagħna, jeħtiġilha tpoġġi l-kultura fil-qalba tal-viżjoni politika tagħha, u tal-istrateġija soċjali u ekonomika tagħha. Il-Boxxla Kulturali se sservi wkoll bħala l-ankra strateġika għall-kultura fi ħdan il-Qafas Finanzjarju Pluriennali (QFP) għall-2028-2034[11].

2. Il-viżjoni: l-Ewropa għall-Kultura, il-Kultura għall-Ewropa

Il-Boxxla Kulturali hija mfassla biex tagħmel l-aħjar użu mill-potenzjal tal-kultura għall-individwi, għas-soċjetajiet u għat-territorji, u biex tiżgura li l-kultura tkun ċentrali għall-unità, għad-diversità u għall-eċċellenza tal-Ewropa. Hija bbażata fuq **viżjoni strateġika** li fiha l-Ewropa tiddefendi l-kultura u l-kultura tiddefendi l-Ewropa:

"L-Ewropa għall-Kultura": L-isfond kulturali għani tal-Ewropa huwa integrali għall-identità u għall-iżvilupp tal-Unjoni. Kulħadd għandu d-dritt li joħloq u jipparteċipa fil-kultura, li jgawdi l-libertà fundamentali tal-espressjoni artistika u li jipparteċipa b'mod liberu fil-ħolqien u fit-tgawdija tal-kultura. Il-Boxxla Kulturali għandha l-għan li tintegra l-kultura bħala dimensjoni ewlenija fl-istrateġiji u fil-politiki rilevanti kollha, u fl-għodod ta' finanzjament korrispondenti tagħhom. Din tirrikonoxxi l-valur intrinsiku, soċjetali, ċiviku u ekonomiku tal-kultura u r-rwol tagħha bħala ben pubbliku fundamentali. Permezz ta' politiki u investiment imfassla apposta, il-Boxxla Kulturali tgħin lis-setturi kulturali jistagħnaw, jinnovaw, u

6 L-aktar reċenti: Il-Komunikazzjoni tal-Kummissjoni dwar Aġenda Ġdida Ewropea għall-Kultura (COM/2018/267).
7 L-aktar reċenti: Ir-Riżoluzzjoni tal-Kunsill dwar il-Pjan ta' Ħidma tal-UE għall-Kultura 2023-2026 (2022/C 466/01).
8 Strategic agenda 2024-2029.
9 Ir-Riżoluzzjoni tal-Parlament Ewropew tal-14 ta' Diċembru 2022 dwar l-implimentazzjoni tal-Aġenda Ewropea Ġdida għall-Kultura u l-Istrateġija tal-UE għar-Relazzjonijiet Kulturali Internazzjonali (2022/2047(INI)).
10 Ara n-nota 7 f'qiegħ il-paġna.
11 Il-proposta tal-Kummissjoni Ewropea għall-Qafas Finanzjarju Pluriennali 2028-2034, ippreżentata fis-16 ta' Lulju 2025, tippermetti l-finanzjament tal-UE għall-kultura minn diversi strumenti. EUR-Lex - 52025DC0570R(01) - MT - EUR-Lex.

jikkompetu fil-livell globali. Filwaqt li hija mfassla biex tkun trażversali, tirrikonoxxi u tapprezza l-karatteristiċi speċifiċi tas-setturi kulturali individwali.

"Il-Kultura għall-Ewropa": L-UE se tisfrutta d-diversità kulturali, il-wirt kulturali u l-kreattività għonja tal-Ewropa biex issaħħaħ ir-reżiljenza demokratika, iżżid il-koeżjoni soċjali, ekonomika u territorjali, ittejjeb il-benesseri tan-nies, u żżid il-kompetittività u l-potenzjal għall-innovazzjoni tal-Ewropa. Il-Boxxla Kulturali għandha l-għan li tippromwovi u tgħolli l-istatus tal-kultura bħala espressjoni tal-istorja u tal-valuri kondiviżi tal-Ewropa, filwaqt li sservi bħala katalizzatur b'saħħtu għar-reżiljenza tas-soċjetà. Permezz tal-kultura, l-UE tista' ssaħħaħ ir-rwol tagħha bħala mexxejja fil-livell globali fl-oqsma tal-kultura u tal-kreattività, imsejjes fuq il-fehim reċiproku, b'azzjonijiet ankrati fi ħdan il-valuri tal-UE.

F'konformità ma' din il-viżjoni, il-Boxxla Kulturali se tiggwida l-politiki tal-UE lejn **erba' direzzjonijiet ewlenin**, appoġġati minn azzjonijiet orizzontali biex jiġi mmobilizzat l-investiment fil-kultura Ewropea:

1) UE li tiddefendi u **ssaħħaħ il-valuri u d-drittijiet kulturali Ewropej**;
2) UE li **tagħti s-setgħa lill-artisti u lill-professjonisti kulturali, u tappoġġa lin-nies**;
3) UE li tibbaża fuq il-kultura u fuq il-wirt kulturali biex **issir aktar kompetittiva, reżiljenti u koeżiva**;
4) UE **li tippromwovi r-relazzjoni u s-sħubijiet kulturali internazzjonali**.

L-UE se teħtieġ impenn politiku akbar u għodod ta' politika ġodda biex il-Boxxla Kulturali ssir realtà. Għal din ir-raġuni, il-Kummissjoni se:

- Tipproponi **Dikjarazzjoni Konġunta** interistituzzjonali li għandha tiġi miftiehma **bejn il-Parlament Ewropew, il-Kunsill u l-Kummissjoni** bit-titolu "L-Ewropa għall-Kultura – il-Kultura għall-Ewropa", li se tiddeskrivi u ttenni l-impenn politiku favur il-prinċipji ewlenin għall-politika kulturali fl-Ewropa;
- Tippubblika minn żmien għal żmien **Rapport dwar l-Istat tal-Kultura fl-UE** biex tipprovdi informazzjoni intuwittiva dwar l-isfond kulturali Ewropew u tivvaluta l-progress li jkun sar fir-rigward tal-iżvilupp tal-ekosistema kulturali u kreattiva, inkluża enfasi speċifika fuq il-libertà artistika;
- Tistabbilixxi **djalogu strutturat tal-UE** mal-partijiet ikkonċernati kulturali u kreattivi biex jiġi diskuss ir-Rapport dwar l-Istat tal-Kultura u l-progress fil-kisba tad-direzzjonijiet ewlenin tal-Boxxla Kulturali. Dan id-djalogu se jservi bħala pjattaforma għall-iskambju, għall-ħolqien konġunt, u għall-allinjament tal-politiki;
- B'appoġġ tar-Rapport dwar l-Istat tal-Kultura, tistabbilixxi **pjattaforma tad-data kulturali tal-UE** biex tiġbor u tanalizza d-data u l-informazzjoni kulturali, timmonitorja x-xejriet u l-iżviluppi, u tiġbor l-aħjar prattiki f'post wieħed[12]. Il-Kummissjoni se tikkoopera wkoll mal-Istati Membri tal-UE u mal-uffiċċji tal-istatistika tagħhom, kif ukoll mal-organizzazzjonijiet internazzjonali rilevanti, biex tkompli ttejjeb l-istatistiki kulturali tal-UE u tappoġġa t-tfassil ta' politika bbażata fuq l-evidenza.

3. UE li tiddefendi u ssaħħaħ il-valuri u d-drittijiet kulturali Ewropej

Id-demokrazija, il-libertà, id-diversità u l-ugwaljanza huma valuri li jsaħħu lil xulxin b'mod reċiproku, u l-UE u l-Istati Membri tagħha lkoll huma responsabbli biex jiddefenduhom. Il-

[12] Id-data dwar is-settur awdjoviżiv se tkompli tiġi pprovduta mill-Osservatorju Awdjoviżiv Ewropew u mir-Rapport ta' Prospettiva tal-Media Ewropea tal-Kummissjoni.

libertà li wieħed joħloq u li wieħed jipparteċipa fil-kultura mingħajr ostakli hija minquxa fl-Artikolu 27 tad-Dikjarazzjoni Universali tad-Drittijiet tal-Bniedem[13] u fl-Artikolu 13 tal-Karta tad-Drittijiet Fundamentali tal-Unjoni Ewropea[14]. Dawn id-drittijiet huma essenzjali biex jgħinu jemanċipaw lill-individwi u lill-komunitajiet biex jesprimu ruħhom b'mod liberu, jiddjalogaw, jiċċelebraw id-diversità kulturali, imexxu 'l quddiem l-arti, jippreservaw il-wirt kulturali, u jimmaġinaw il-futur. Dawn huma l-prinċipji fundamentali tal-Boxxla Kulturali.

3.1. Nissalvagwardjaw il-libertà artistika

Il-kultura u l-kreattività jistgħu jistagħnaw biss jekk tiġi żgurata l-libertà tal-espressjoni kreattiva. Is-salvagwardja ta' din il-libertà trid tkun il-pedament ta' kwalunkwe soċjetà demokratika u miftuħa u hija indikatur b'saħħtu tas-saħħa demokratika ta' soċjetà. Fl-UE, il-protezzjoni tal-libertà tal-artisti u tal-ħaddiema kulturali li joħolqu mingħajr ċensura jew intimidazzjoni u li jesprimu l-fehmiet tagħhom dwar kwistjonijiet ta' interess pubbliku hija responsabbiltà kollettiva. Madankollu, għadhom joħorġu rapporti[15] li jallegaw indħil indebitu li jaffettwa l-indipendenza tal-istituzzjonijiet kulturali, l-użu tal-hekk imsejħa liġijiet dwar il-moralità, iċ-ċensura jew l-intimidazzjoni tal-artisti, u saħansitra l-awtoċensura.

Bid-demokrazija u bis-soċjetà ċivili taħt pressjoni madwar id-dinja kollha, każijiet bħal dawn iridu jiġu ddokumentati u mmonitorjati mill-qrib, u jridu jittieħdu miżuri biex jiġu offruti "żoni sikuri" għall-artisti f'riskju u għall-artisti spostati[16]. L-Istati Membri u l-istituzzjonijiet tal-UE għandhom jiżguraw li l-politiki, l-oqfsa legali u l-prattiki amministrattivi tagħhom jappoġġaw il-ħolqien, l-espressjoni u ċ-ċirkolazzjoni artistiċi liberi. L-Ewropa għandha tieħu azzjoni biex tipproteġi l-libertà artistika u żżid is-sensibilizzazzjoni biex tiġi promossa.

Din hija r-raġuni għaliex il-Kummissjoni se tinkludi b'mod sistematiku **fokus speċifiku fuq l-esperjenzi tal-artisti fir-rigward tal-libertà artistika** fir-rapport futur tagħha dwar l-Istat tal-Kultura fl-UE. Se tgħin ukoll biex **tiġi ssalvagwardjata l-libertà artistika** permezz ta' politiki u programmi kurrenti u futuri tal-UE, b'mod partikolari fl-**AgoraEU** futura proposta, bħala parti mill-baġit fit-tul tal-UE li jmiss. Is-salvagwardja tal-libertà artistika hija wkoll parti rilevanti min-nisġa demokratika usa' tas-soċjetajiet tagħna, u t-Tarka Ewropea għad-Demokrazija għandha l-għan li tipproteġi u tippromwovi d-demokrazija u r-reżiljenza tas-soċjetà fuq medda ta' żmien twila.

3.2. Promozzjoni tad-diversità kulturali u lingwistika

Id-diversità kulturali u lingwistika tinsab fil-qalba tal-proġett Ewropew u hija rappreżentazzjoni reali tal-motto tal-UE "Magħquda fid-diversità". L-impenn biex din tiġi ppreservata huwa prerekwiżit tas-sovranità kulturali u tal-kultura demokratika Ewropej. Huwa għalhekk li l-UE hija firmatarja tal-Konvenzjoni tal-UNESCO tal-2005 dwar id-Diversità tal-Espressjonijiet Kulturali[17] bħala entità għaliha.

L-UE tipproteġi, tiżviluppa u tippromwovi b'mod attiv id-diversità kulturali u lingwistika permezz tal-politiki u l-programmi tagħha, u kif stabbilit fil-Linji Gwida Politiċi tal-President von der Leyen, se tkompli taħdem fuq is-salvagwardja tad-drittijiet tal-persuni li jappartjenu għall-minoranzi fl-Ewropa. Mill-2021 sal-2024, il-programm Ewropa Kreattiva appoġġa lil 670 sħubija kulturali tranżnazzjonali; inħarġu 554 film fis-swali taċ-ċinema madwar l-Ewropa, u

---

13 Dikjarazzjoni Universali tad-Drittijiet tal-Bniedem | Nazzjonijiet Uniti.
14 Il-Karta tad-Drittijiet Fundamentali tal-Unjoni Ewropea.
15 Il-Kunsill tal-Ewropa, 2023. Free to Create: Artistic Freedom in Europe.
16 Il-Konklużjonijiet tal-Kunsill dwar artisti f'riskju u spostati 2023/C 185/09.
17 2005 Convention on Diversity of Cultural Expressions | Diversity of Cultural Expressions.

kien hemm 37,9 miljun persuna li aċċessaw xogħlijiet awdjoviżivi Ewropej minn pajjiżi Ewropej oħra[18].

Il-ħames Premjijiet Kulturali tal-UE[19] għandhom rwol importanti fiż-żieda tal-viżibbiltà tas-setturi kulturali tal-Ewropa billi jirrikonoxxu u jippromwovu d-diversità u l-eċċellenza tagħhom. Biex tibni fuq dan, il-Kummissjoni se tipproponi **Premju ġdid tal-UE għall-Arti tal-Ispettaklu biex tiġi ċċelebrata l-eċċellenza artistika** filwaqt li jissaħħu l-ħiliet, l-aċċess għas-suq u n-networks professjonali tul l-ekosistema Ewropea tal-arti tal-ispettaklu kollha kemm hi.

Permezz tal-**Jum Ewropew tal-Lingwi**[20], l-UE tiċċelebra d-diversità lingwistika bħala rappreżentazzjoni tal-wirt kulturali għani tal-Ewropa u pedament tad-demokrazija. **Il-promozzjoni tal-apprendiment tal-lingwi u tad-diversità lingwistika hija fost l-objettivi speċifiċi tal-Erasmus+**[21]**.** Fil-qasam tal-kultura, tal-media awdjoviżiva u emerġenti (eż. logħob vidjo jew realtà estiża), il-programm Ewropa Kreattiva għandu legat ta' promozzjoni tad-diversità u taċ-ċirkolazzjoni tal-kontenut Ewropew u ta' tkabbir tal-udjenzi.

Il-promozzjoni attiva tal-kontenut online *"Made in Europe"* hija essenzjali biex l-udjenzi diġitali jiskopru u japprezzaw ir-rikkezza u d-diversità tal-Ewropa. Sar progress sinifikanti permezz ta' miżuri regolatorji u ta' politika. Pereżempju, ir-reviżjoni tal-2018 tad-Direttiva dwar is-servizzi tal-Media Awdjoviżiva (AVMSD, Audiovisual Media Services Directive)[22] saħħet il-viżibbiltà u l-prominenza tal-kontenut awdjoviżiv Ewropew fuq is-servizzi ta' "video on demand" (VOD), filwaqt li żgurat sehem ta' mill-inqas 30 % għax-xogħlijiet Ewropej fil-katalgi tagħhom, u rrekjediet li x-xandara jiżguraw proporzjon maġġoritarju tal-ħin tat-trażmissjoni tagħhom għax-xogħlijiet Ewropej. L-użu tal-big data u tal-intelliġenza artifiċjali (IA) jista' jkompli jagħti spinta lill-iskopribbiltà ta' kontenut Ewropew divers, kif deskritt fl-Istrateġija għall-Applikazzjoni tal-IA[23].

Barra minn hekk, ir-riċerka u l-innovazzjoni ffinanzjati minn Orizzont Ewropa qed isaħħu r-reżiljenza tas-setturi kulturali u kreattivi, qed jixprunaw 'l quddiem tkabbir sostenibbli, u qed jużaw it-teknoloġija u l-kollaborazzjoni biex jippreservaw u jarrikkixxu d-diversità kulturali u lingwistika tal-Ewropa.

Il-Kummissjoni se tkompli tissalvagwardja u ssaħħaħ il-firxa rikka ta' espressjonijiet kulturali u lingwistiċi tal-Ewropa. Se tisfrutta l-potenzjal sħiħ tar-riċerka, tal-innovazzjoni u tat-teknoloġija biex tappoġġa dan. Se tapprofondixxi r-**riċerka u tappoġġa l-investiment dwar l-iskopribbiltà ta' kontenut kulturali online divers maħluq fl-Ewropa**, wara l-pubblikazzjoni tal-istudju dwar l-istess suġġett[24], biex jitrawwem il-konsum tiegħu fl-UE u lil hinn minnha, b'fokus speċjali fuq il-kontenut mużikali u letterarju Ewropew online.

3.3. Twessigħ tal-parteċipazzjoni fil-kultura u tal-aċċess għaliha

---

18 Il-fergħa tal-Media tal-programm appoġġat ukoll l-iżvilupp ta' aktar minn 300 logħba jew titolu ta' kontenut immersiv, li ħafna minnhom ingħataw premji prestiġjużi.

19 Iffinanzjati mill-Fergħa tal-Kultura tal-programm Ewropa Kreattiva: il-Premjijiet tal-Wirt Ewropew/il-Premjijiet Europa Nostra; il-Premjijiet għat-Talent Il-Mużika Ċċaqlaq l-Ewropa; il-Premju tal-UE għall-Arkitettura Kontemporanja – il-Premju Mies van der Rohe; il-Premju tal-UE għal-Letteratura, u l-Premju Simone Veil riċenti – premju tal-UE għall-Kultura u għall-Wirt tal-Lhud.

20 European Day of Languages | Il-Kummissjoni Ewropea, inizjattiva konġunta mal-Kunsill tal-Ewropa.

21 Examples of projects supporting regional and minority languages: compilation of projects co-funded by the Erasmus+ Programme and Creative Europe.

22 Id-Direttiva (UE) 2018/1808.

23 COM(2025) 723.

24 L-istudju msemmi fil-Pjan ta' Ħidma tal-UE għall-Kultura 2023-2026 (ĠU C 466, 7.12.2022).

Il-parteċipazzjoni kulturali u l-aċċess għall-attivitajiet kulturali huma essenzjali għall-promozzjoni taċ-ċittadinanza attiva, u huma pilastru fundamentali ta' kwalunkwe soċjetà demokratika u inklużiva.

Xi Stati Membri diġà introduċew Passes tal-kultura maħsuba biex itejbu l-aċċess kulturali, speċjalment għaż-żgħażagħ. Il-finanzjament tal-UE, b'mod partikolari taħt il-programm **Ewropa Kreattiva, ukoll ippromwova l-aċċess għall-kultura b'diversi modi**, pereżempju, billi appoġġa l-Passes taċ-ċinema fis-swali li jappartjenu għan-network Europa Cinemas f'diversi pajjiżi tal-UE permezz tal-fergħa tal-MEDIA. Inizjattivi bħall-**Jiem Ewropej tal-Wirt**[25] **jew ir-Rotta Kulturali ta' DiscoverEU**[26] espandew l-opportunitajiet biex jiġi esplorat il-wirt kulturali enormi tal-Ewropa.

Madankollu, għad fadal progress xi jsir. 51 % tal-Ewropej ma ħadu sehem fl-ebda attività artistika, la individwalment u lanqas bħala parti minn grupp, fl-aħħar 12-il xahar[27,28]. Għalhekk, il-Kummissjoni se tkompli ttejjeb l-aċċess taż-żgħażagħ għall-wirt kulturali madwar l-Ewropa billi (i) tistabbilixxi **qafas volontarju għar-rikonoxximent reċiproku tal-passes tal-kultura u tal-wirt kulturali għaż-żgħażagħ maħruġa fil-livell nazzjonali**, (ii) tippromwovi r-**Rotta Kulturali ta' DiscoverEU** fost iż-żgħażagħ, u (iii) **iżżid l-offerta kulturali** fi ħdan il-**karta tal-UE tal-iskontijiet għaż-żgħażagħ** eżistenti taħt l-Erasmus+.

Hemm għadd ta' fatturi oħra li jaffettwaw il-parteċipazzjoni, mill-istatus soċjoekonomiku sad-diżabilità, l-etniċità, il-ġeneru, l-età, u l-post ġeografiku[29]. Sabiex titwessa' l-parteċipazzjoni fil-kultura u tittejjeb il-kwalità tagħha, l-UE u l-Istati Membri tagħha għandhom jivvalutaw kif il-politiki, bħal dawk relatati max-xjenza, mas-saħħa, mal-ambjent, mal-edukazzjoni, mat-taħriġ u mal-koeżjoni soċjali, jistgħu jrawmu l-involviment fil-kultura. L-Ewropa se tkompli twitti t-triq u toħloq opportunitajiet indaqs permezz ta' investiment sostnut u permezz ta' tfassil inklużiv u aċċessibbli tal-infrastruttura u tal-programmi kulturali. F'dan l-ispirtu, il-Kummissjoni se tħejji Rapport biex tappoġġa lill-Istati Membri ħalli **jżidu l-parteċipazzjoni tal-persuni b'diżabilità fil-kultura u l-appoġġ għalihom**.

4. UE li tagħti s-setgħa lill-artisti u lill-professjonisti kulturali, u tappoġġa lin-nies

Il-ħajja kulturali tiffjorixxi meta s-soċjetajiet joħolqu l-kundizzjonijiet li jippermettu lill-individwi u lill-artisti jesperimentaw u jegħlbu l-limiti. Dan jirrikjedi kundizzjonijiet tax-xogħol ġusti għall-artisti u għall-professjonisti fl-oqsma kulturali, ambjenti tax-xogħol sikuri u ħielsa minn kwalunkwe tip ta' vjolenza, u edukazzjoni, taħriġ u ħiliet adegwati. Fl-istess ħin, huwa essenzjali li jiġu indirizzati r-realtajiet li jħabbtu wiċċhom magħhom iż-żgħażagħ, inklużi l-artisti emerġenti, sabiex tinbena Ewropa kulturalment għanja li verament tgħożż lil niesha. L-UE jeħtiġilha tippromwovi l-edukazzjoni fl-arti u l-aċċess inklużiv u sikur għall-kultura għat-tfal, għaż-żgħażagħ u għall-gruppi sottorappreżentati.

4.1. Żgurar ta' kundizzjonijiet tax-xogħol deċenti

Ħafna ħaddiema kulturali għadhom jiffaċċjaw diffikultajiet biex jibbenefikaw minn drittijiet u minn protezzjonijiet ekwivalenti fil-prattika.

---

[25] European Heritage Days | European Heritage Days, kofinanzjata mill-UE u mill-Kunsill tal-Ewropa.

[26] Ir-Rotta Kulturali ta' DiscoverEU | Il-Portal Ewropew taż-Żgħażagħ tispira liż-żgħażagħ biex jiddisinjaw l-ivvjaġġar tagħhom skont is-siti tal-kultura u tal-wirt kulturali. DiscoverEU hija ffinanzjata minn Erasmus+.

[27] Culture statistics - cultural participation - Statistics Explained - Il-Eurostat.

[28] Europeans' attitudes towards culture - Mejju 2025 - Stħarriġ tal-Ewrobarometru.

[29] Culture statistics - cultural participation - Statistics Explained - Il-Eurostat.

Fl-2024, kien hemm 7,9 miljun persuna impjegati fis-setturi kulturali u kreattivi madwar l-UE, li jirrappreżentaw 3,8 % tal-impjiegi totali tal-UE. Madankollu, hemm livell kbir ta' varjetà fil-kompożizzjoni tal-forza tax-xogħol u fit-tipi ta' impjieg[30]. Ix-xogħol freelance u l-impjieg indipendenti huma aktar komuni milli huma f'setturi oħra, bi kważi terz tal-ħaddiema kulturali madwar l-UE li għandhom impjieg indipendenti, aktar mid-doppju tal-medja kumplessiva tal-UE[31]. Id-durata tal-kuntratti tax-xogħol għandha t-tendenza li tkun iqsar u inqas stabbli meta mqabbla ma' dawk f'setturi ta' impjiegi aktar tradizzjonali. Il-proporzjon ta' dawk li jgawdu kuntratt permanenti huwa ta' 15,2 punt perċentwali inqas mis-suq tax-xogħol ġenerali[32]. L-artisti u l-kittieba huma wkoll inqas probabbli li jkollhom biss impjieg wieħed[33] u aktar mill-kreaturi ta' kontenut awdjoviżiv (diretturi, kittieba tal-iskripts, eċċ.) jesperjenzaw perjodi twal mingħajr xogħol bi ħlas[34]. Id-data u s-sejbiet mill-ispezzjonijiet disponibbli juru livelli sinifikanti ta' xogħol mhux iddikjarat fis-setturi[35].

Il-kundizzjonijiet tax-xogħol fil-qasam tal-kultura spiss ikunu prekarji [36], u l-artisti u l-professjonisti kulturali spiss ikunu esklużi mill-protezzjoni soċjali jew ikunu biss koperti parzjalment minnha. Il-kundizzjonijiet tax-xogħol ħżiena huma wkoll fost il-fatturi li għandhom impatti negattivi fuq is-saħħa mentali tal-professjonisti. Il-professjonisti b'diżabilità għadhom jiffaċċjaw bosta ostakli li jżommuhom milli jiżviluppaw xogħolhom fuq l-istess livell ma' ħaddieħor. Is-setturi kulturali juru wkoll differenza persistenti fil-qligħ bejn il-ġeneri, fejn sehem ogħla ta' nisa milli rġiel jaqilgħu pagi baxxi[37].

F'dawn l-aħħar snin, saru żviluppi importanti fl-Istati Membri, fejn diversi pajjiżi adottaw leġiżlazzjoni dwar l-istatus tal-artisti jew miżuri speċifiċi oħra biex jappoġġaw lill-artisti, bħall-iżvilupp ta' politiki u ta' karti dwar il-pagi u l-kundizzjonijiet tax-xogħol tagħhom. Fil-livell tal-UE, il-Kummissjoni appoġġat studji, gruppi ta' esperti u workshops differenti bl-involviment attiv tal-Istati Membri[38], li involvew kemm in-naħa tal-kultura kif ukoll in-naħa tal-impjiegi u l-affarijiet soċjali, il-partijiet ikkonċernati, is-sħab soċjali, u l-Parlament Ewropew[39].

Huwa importanti li tiżdied l-azzjoni fil-livell tal-UE biex jittejbu l-kundizzjonijiet tax-xogħol tal-artisti. Il-Kummissjoni se tipproponi **Karta tal-Artisti tal-UE**, **biex tiddeskrivi l-prinċipji fundamentali, il-gwida, u l-impenji favur kundizzjonijiet tax-xogħol ekwi** fis-setturi u żżid il-konformità u r-responsabbiltà, b'mod partikolari minn dawk li jirċievu finanzjament tal-UE għall-kultura. Se torganizza **skambju ta' livell għoli tal-UE mal-partijiet ikkonċernati u mas-sħab soċjali,** u l-eżiti se jikkontribwixxu wkoll għat-tfassil tal-karta.

---

30 Culture statistics - cultural employment - Statistics Explained - Il-Eurostat.
31 *Idem.*
32 *Idem.*
33 *Idem.*
34 The status of artists and cultural and creative professionals in Europe - L-Osservatorju Awdjoviżiv Ewropew.
35 Employment characteristics and undeclared work in the cultural and creative sectors - L-Awtorità Ewropea tax-Xogħol.
36 Skont stħarriġ li sar minn Panteia fl-2024, 68 % tal-artisti u tal-professjonisti tal-professjonisti fl-oqsma kulturali u kreattivi (CCS, Cultural and Creative Sectors) inklużi fl-istħarriġ għandhom aktar minn impjieg wieħed, u 71 % ma għandhomx aċċess għal protezzjoni soċjali suffiċjenti; b'mod partikolari l-artisti freelance u b'impjieg indipendenti.
37 Data għall-2022. Skont id-data tal-Eurostat, fl-2022, filwaqt li l-UE rreġistrat l-aktar differenza baxxa bejn il-ġeneri fl-impjiegi kulturali fl-aħħar deċennju, dan il-bilanċ ma huwiex rifless fil-qligħ. Culture statistics - gender equality - Statistics Explained - Il-Eurostat.
38 The status and working conditions of artists and cultural and creative professionals - L-Uffiċċju tal-Pubblikazzjonijiet tal-UE; Mapping cultural and creative sector working conditions in the EU.
39 Il-Parlament Ewropew kien difensur ewlieni għal Qafas tal-UE għas-sitwazzjoni soċjali u professjonali tal-artisti u l-ħaddiema fis-settur kulturali u kreattiv C/2024/4208.

Barra minn hekk, biex jittejbu l-kundizzjonijiet tax-xogħol tal-artisti, dawn jeħtieġ li jkollhom fehim ċar tad-drittijiet tagħhom, inklużi l-oqfsa legali u kuntrattwali li jirregolaw ix-xogħol tagħhom. Għal dan l-għan, il-Kummissjoni appoġġat it-**tnedija tal-għodda online "This Is How We Work" fuq il-pjattaforma Creatives Unite**, li toffri informazzjoni intuwittiva dwar l-oqfsa legali u ta' politika li jsawru l-istatus, is-sigurtà soċjali, u r-relazzjonijiet industrijali tal-artisti[40]. Se tissieħeb ukoll mal-**inizjattiva Creators Learn Intellectual Property**, żviluppata mill-Organizzazzjoni Dinjija tal-Proprjetà Intellettwali, li toffri appoġġ lill-professjonisti kreattivi dwar kwistjonijiet relatati mal-proprjetà intellettwali.

4.2. Iffaċilitar tal-mobilità transfruntiera fil-kultura

Il-kollaborazzjoni u l-mobilità transfruntiera huma ċentrali kemm għall-karrieri tal-artisti kif ukoll għall-iżvilupp ta' spazju kulturali Ewropew li jrawwem il-konnessjonijiet u d-djalogu bejn il-professjonisti kreattivi u maċ-ċittadini. Isservi wkoll bħala katalizzatur għall-kompetittività u għall-aċċess għal swieq ġodda, tagħmilha possibbli li x-xogħlijiet kulturali u kreattivi jiċċirkolaw b'mod aktar liberu lil hinn mill-fruntieri u jilħqu udjenzi usa', u tistimula t-tkabbir u l-iskala tal-ekonomija kreattiva tal-Ewropa.

L-appoġġ għall-kooperazzjoni transfruntiera kien fil-qalba tal-programm Ewropa Kreattiva b'aktar minn 22 000 professjonist li kisbu esperjenza internazzjonali mill-2014 sal-2020. Bit-tnedija tal-**iskema tal-mobilità Il-Kultura Ċċaqlaq l-Ewropa**[41], żdiedu l-opportunitajiet ta' mobilità. Mill-2022 sal-2025, l-iskema diġà appoġġat lil aktar minn 6 000 artist u professjonist kulturali minn 40 pajjiż, u ħolqot aktar minn 280 residenza artistika li laqgħu aktar minn 1 000 artist individwali.

Madankollu, għad hemm diversi ostakli li jillimitaw l-ilħuq ta' dawn il-benefiċċji bis-sħiħ. L-organizzazzjonijiet, l-artisti u l-professjonisti fl-oqsma kulturali jħabbtu wiċċhom ma' sfidi amministrattivi għaljin li jxekklu l-mobilità transfruntiera. Pereżempju, l-artisti li jixtiequ jitturjaw madwar l-Ewropa jeħtiġilhom jinnavigaw ostakli li jirriżultaw minn regoli relatati ma' dispożizzjonijiet differenti dwar l-impjiegi u s-sigurtà soċjali, il-potenzjal ta' tassazzjoni doppja, u l-kumplessitajiet tal-forniment transfruntier tas-servizzi. Il-viżi u l-permessi tax-xogħol għal nazzjonali ta' pajjiż terz spiss joħolqu aktar xkiel għaċ-ċirkolazzjoni u jżidu l-kostijiet.

Bil-**Pakkett dwar il-Mobilità tax-Xogħol Ġusta** futur, il-Kummissjoni se tipproponi inizjattivi li se jimmodernizzaw, jissimplifikaw u jiddiġitalizzaw ir-regoli u l-proċeduri fil-mobilità tal-forza tax-xogħol u l-moviment liberu. Dawn l-inizjattivi, bħall-**Pass Ewropew tas-Sigurtà Soċjali**, se jkunu ta' benefiċċju dirett għal dawk li jipparteċipaw fil-mobilità transfruntiera fil-kultura. **Investiment sostnut tal-UE fil-mobilità huwa essenzjali**, inkluż it-**tisħiħ tal-appoġġ għal Il-Kultura Ċċaqlaq l-Ewropa**.

4.3. Għoti ta' vuċi liż-żgħażagħ fi ħdan l-istrutturi ta' governanza kulturali filwaqt li jitrawwem it-talent żagħżugħ u emerġenti

Iż-żgħażagħ għandhom rwol kruċjali fit-tiswir tal-kultura preżenti u futura. Il-fehmiet tagħhom jikkontestaw il-prattiki tradizzjonali u jwessgħu l-orizzonti tal-espressjoni artistika, ħaġa essenzjali għall-evoluzzjoni u għat-tiġdid tal-kreattività.

Iż-żgħażagħ jeħtiġilhom jiġu rrikonoxxuti bħala membri integrali tal-komunità kulturali. L-investiment fi spazji kreattivi mmexxija miż-żgħażagħ u li jappartjenu lill-komunità għandu jkun parti kbira mill-istrateġiji għall-iżvilupp tal-infrastruttura kulturali. L-għoti ta' rwol

[40] This is how we work - Mapping cultural and creative sector working conditions in the EU (creativesunite.eu).
[41] Culture Moves Europe - Culture and Creativity.

sostanzjali liż-żgħażagħ fil-proċessi tat-tfassil tal-politika jagħtihom is-setgħa li jasserixxu d-drittijiet kulturali tagħhom.

Il-Kummissjoni se tkompli tappoġġa l-parteċipazzjoni sinifikattiva taż-żgħażagħ fit-tfassil tal-politika tal-UE permezz tal-istrumenti stabbiliti tagħha. Barra minn hekk, se twaqqaf **network ta' Ambaxxaturi Kulturali Żgħażagħ** fejn jiġu diskussi kwistjonijiet tal-politika dwar il-kultura. Permezz tal-**Istrateġija dwar l-Ekwità Interġenerazzjonali** futura, il-Kummissjoni qed tippjana li **- permezz tal-preservazzjoni tal-wirt u lingwistika u l-innovazzjoni mmexxija mill-kultura -** tippromwovi l-**apprendiment interġenerazzjonali**.

Dawk li jfasslu l-politika dwar il-kultura madwar l-Ewropa għandhom jiffokaw ukoll aktar fuq l-artisti żgħażagħ u emerġenti u fuq il-professjonisti kulturali żgħażagħ. Il-Kummissjoni se tkompli tappoġġa u tħeġġeġ approċċi mmirati, inkluż permezz tal-**iskema tal-Pjattaformi** taħt il-fergħa tal-kultura tal-programm Ewropa Kreattiva, u **programmi ta' internships dedikati fil-qafas tal-Erasmus+.**

4.4. Provvista ta' edukazzjoni fil-kultura u fl-arti

Il-kultura u l-edukazzjoni huma ferm minsuġa flimkien. L-involviment edukattiv huwa fundamentali għall-istituzzjonijiet kulturali, u l-arti għandha rwol essenzjali fl-edukazzjoni u fl-iżvilupp tal-bniedem minn età bikrija[42]. L-integrazzjoni tal-edukazzjoni dwar il-kultura u l-arti fl-edukazzjoni u fit-taħriġ formali, mhux formali u informali - bħala komponenti ewlenin - trawwem sens ta' aġenzija, u ttejjeb l-espressjoni kreattiva, il-kisbiet akkademiċi, il-ħsieb kritiku, u l-benesseri tal-istudenti. L-Erasmus+ ippromwova għadd ta' proġetti dwar l-edukazzjoni dwar il-kultura u l-arti, inkluż bil-kooperazzjoni mal-mużewijiet u mal-libreriji.

Il-parteċipazzjoni fl-attivitajiet kulturali hija marbuta mill-qrib mal-involviment ċiviku u tgħin lin-nies jiżviluppaw il-kunfidenza, l-empatija, it-tolleranza u l-ħiliet ta' komunikazzjoni. Il-Kummissjoni se tiżviluppa **proġett ta' apprendiment bejn il-pari biex issaħħaħ l-involviment ċiviku u s-sens ta' ċittadinanza demokratika tal-istudenti** permezz tal-kultura, kemm fl-iskejjel kif ukoll madwar l-iskejjel.

L-edukazzjoni formali u l-apprendiment tul il-ħajja għandhom jisfruttaw il-kultura biex jiġu żviluppati ħiliet kreattivi essenzjali, inklużi l-ħiliet kritiċi biex l-UE tnaqqas id-diskrepanza fl-innovazzjoni u tħejji liż-żgħażagħ għal ekonomija li qed tinbidel malajr u għas-suq tax-xogħol tal-futur. L-edukazzjoni u t-taħriġ fl-arti jistgħu joħolqu wkoll effetti kollaterali usa' billi jispiraw lill-iskejjel u lill-familji biex iżuru istituzzjonijiet kulturali, mużewijiet, teatri, u libreriji u biex jużawhom bħala spazji kreattivi għall-apprendiment. Madankollu, l-edukazzjoni dwar l-arti u l-kultura fl-iskola spiss ikollha status baxx, ma jkollhiex biżżejjed riżorsi, titqiegħed fil-periferija tal-politika f'xi Stati Membri, u spiss titwarrab fi żminijiet ta' limiti baġitarji.

Il-provvista tal-edukazzjoni dwar l-arti u l-kultura trid tissaħħaħ u l-kwalità tagħha trid tittejjeb. Il-Kummissjoni se **tippromwovi kooperazzjoni transsettorjali aktar b'saħħitha bejn il-politiki tal-kultura u tal-edukazzjoni**. Se trawwem sħubijiet fost l-artisti, l-istituzzjonijiet kulturali, l-organizzazzjonijiet kulturali komunitarji, l-iskejjel u l-fornituri tal-edukazzjoni mhux formali, u se tħeġġeġ proġetti ta' edukazzjoni dwar l-arti u l-kultura fil-livell lokali.

Permezz tal-**Unjoni tal-Ħiliet tagħha, il-Kummissjoni qed tindirizza t-tnaqqis sinifikanti fil-qari tal-kotba**. Se tagħmel użu mill-ħidma esperta reċenti tal-Istati Membri u mill-inizjattivi

[42] Ir-Rakkomandazzjoni tal-Kunsill dwar approċċi ta' tagħlim imħallat għal edukazzjoni primarja u sekondarja ta' kwalità għolja u inklużiva (2021/C 504/03).

tal-promozzjoni tal-qari bħall-**Jum Ewropew tal-Awturi**[43], **filwaqt li tikkapitalizza wkoll fuq ir-rwol importanti tal-libreriji** u tuża l-għarfien espert tagħhom. Il-**Koalizzjoni tal-UE għal-Litteriżmu**, imħabbra għall-2026, se tikkontribwixxi għal dan l-objettiv kruċjali[44].

4.5. Tisħiħ tas-saħħa u tal-benesseri permezz tal-kultura

Il-prattiki kulturali jtejbu s-saħħa, il-benesseri u l-kwalità tal-ħajja tal-individwi, tal-komunità u tas-soċjetà. L-integrazzjoni tal-kultura u tal-inizjattivi tas-saħħa wriet li hija effettiva fit-tisħiħ tar-rabtiet komunitarji, tar-reżiljenza emozzjonali u fiżika, fit-titjib tas-saħħa mentali, u fil-ġlieda kontra s-solitudni[45], u din tista' tgħin biex jiġu indirizzati l-isfidi tas-saħħa mentali tat-tfal u taż-żgħażagħ.

L-approċċ komprensiv tal-Kummissjoni tal-2023 għas-saħħa mentali[46] ħa l-ewwel pass billi rrikonoxxa li l-politiki tal-arti u tal-kultura jtejbu s-saħħa u l-benesseri mentali individwali u tas-soċjetà, u jappoġġaw ir-reżiljenza tas-saħħa mentali. Dan identifika l-preskrizzjoni soċjali tal-attivitajiet kulturali f'ambjenti ta' kura primarja bħala approċċ innovattiv possibbli f'dan ir-rigward. Il-proġetti ffinanzjati mill-UE dwar dan is-suġġett ipprovdew aktar għarfien[47], identifikaw l-aħjar prattiki, u għenu biex tiżdied is-sensibilizzazzjoni pubblika.

Ir-rakkomandazzjonijiet ta' politika tal-2025 mill-esperti tal-kultura u tas-saħħa tal-Istati Membri tal-UE[48] appellaw għal miżuri kuraġġużi bħall-istabbiliment ta' strateġiji transsettorjali, l-iżgurar ta' finanzjament sostenibbli biex titmexxa 'l quddiem ir-riċerka u jiġi żgurat aċċess ekwu. Il-Kummissjoni, bl-appoġġ tal-esperti, se tiżviluppa **linji gwida tal-UE dwar il-kultura, is-saħħa u l-benesseri** għal dawk li jfasslu l-politika u għall-partijiet ikkonċernati. Se tkompli wkoll tħeġġeġ skambji regolari ta' prattiki tajbin f'dan il-qasam, filwaqt li tappoġġa l-kollaborazzjoni transfruntiera permezz ta' Ewropa Kreattiva.

5. UE li tuża l-kultura u l-wirt kulturali biex tkun aktar kompetittiva, reżiljenti u koeżiva

Is-setturi u l-industriji kulturali u kreattivi huma fost l-aktar setturi ekonomiċi dinamiċi tal-Ewropa u jagħtu spinta lill-innovazzjoni u lill-kompetittività, joħolqu l-impjiegi, u jtejbu l-attraenza tal-bliet u tar-reġjuni tagħna. L-istart-ups tat-teknoloġija diġitali huma attivi ħafna fl-industriji kulturali u kreattivi[49]. Il-kultura tiġġenera wkoll effetti konsegwenzjali importanti fuq it-tkabbir f'setturi oħra. Pereżempju, it-turiżmu kulturali jammonta għal 40 % tat-turiżmu Ewropew kollu[50].

---

43 European Authors Day - Culture and Creativity.

44 Il-Koalizzjoni Ewropea għal-Litteriżmu tħabbret fil-Pjan ta' Azzjoni dwar il-Ħiliet Bażiċi, il-Kummissjoni Ewropea, Marzu 2025.

45 What is the evidence on the role of the arts in improving health and well-being? A scoping review, WHO, 2019.

46 Approċċ komprensiv għas-saħħa mentali - Il-Kummissjoni Ewropea.

47 Bħall-proġett CultureForHealth.

48 Il-Kummissjoni Ewropea: Id-Direttorat Ġenerali għall-Edukazzjoni, iż-Żgħażagħ, l-Isport u l-Kultura, *Culture and health – Time to act*, l-Uffiċċju tal-Pubblikazzjonijiet tal-Unjoni Ewropea, 2025, https://data.europa.eu/doi/10.2766/0432398

49 Mill-ekosistemi industrijali kollha, l-industriji kulturali u kreattivi jattiraw wieħed mill-ogħla ishma ta' start-ups tat-teknoloġija, flimkien mas-saħħa u mal-mobilità. Aktar informazzjoni: Il-Kummissjoni Ewropea, "Ir-Rapport Annwali dwar is-Suq Uniku u l-Kompetittività għall-2024".

50 L-Organizzazzjoni Dinjija tat-Turiżmu tan-Nazzjonijiet Uniti (UNWTO (United Nations World Tourism Organisation), "Report on Tourism and Culture Synergies", 2018. Barra minn hekk, f'rapport tal-2021, skont il-UNWTO, il-postijiet li jidhru fi produzzjonijiet popolari tal-films jew televiżivi jesperjenzaw żieda medja ta' bejn 25 % u 40 % fil-viżitaturi.

Il-produzzjoni kulturali u kreattiva tal-Ewropa għad għandha potenzjal li ma huwiex jiġi sfruttat kemm fi ħdan is-Suq Uniku tal-UE kif ukoll globalment. Sabiex jiġu sfruttati l-potenzjal u l-kontribut tagħhom għall-kompetittività tal-UE, is-setturi u l-industriji kulturali u kreattivi jridu jiġu appoġġati tul it-tranżizzjonijiet li jiffaċċjaw. Dan irid isir b'mod li jiżgura l-promozzjoni tad-diversità, il-protezzjoni tad-drittijiet tal-kreaturi, iż-żamma ta' standards etiċi adegwati, u s-salvagwardja tal-wirt kulturali, inkluż il-wirt diġitali.

Minbarra l-miżuri trażversali applikabbli fis-setturi kollha, is-setturi individwali jħabbtu wiċċhom ma' sfidi u ma' ħtiġijiet speċifiċi li l-Kummissjoni se tkompli tindirizza permezz ta' inizjattivi settorjali, formati ta' kooperazzjoni pprovati[51] u flussi ta' finanzjament[52] li huma konsistenti mal-għanijiet ta' politika globali.

5.1. Sfruttar tat-teknoloġija diġitali u tal-IA fis-setturi u fl-industriji kulturali u kreattivi

Is-setturi u l-industriji kulturali u kreattivi qed jibbenefikaw mit-teknoloġiji diġitali u qed jiġu ttrasformati minnhom. B'mod partikolari, l-IA qed tbiddel il-mod kif tinħoloq, tiġi aċċessata u esperjenzata l-kultura. Din toffri opportunitajiet ġodda għall-innovazzjoni u għall-involviment tal-udjenza, inkluż billi tappoġġa l-wirt kulturali permezz ta' restawr, rikostruzzjoni, preservazzjoni, użu mill-ġdid adattiv għall-produzzjonijiet virtwali, u involviment imsaħħaħ tal-utenti. Fl-istess ħin, l-IA tqajjem ukoll sfidi ġodda, b'mod partikolari fir-rigward tad-drittijiet tal-awtur u l-użu mhux awtorizzat ta' kontenut protett bid-drittijiet tal-awtur fit-taħriġ ta' mudelli tal-IA ġenerattiva, l-użu etiku, id-diversità kulturali, l-ispostament tal-impjiegi, ir-remunerazzjoni ġusta għall-kreaturi u l-ħtiġijiet f'termini ta' ħiliet. Barra minn hekk, l-attenzjoni għal kwistjonijiet bħall-proliferazzjoni ta' kontenut iġġenerat mill-IA, l-aċċess għad-data u għall-finanzjament, u d-dipendenza fuq teknoloġija mhux tal-UE hija kruċjali. L-adozzjoni tal-IA fis-setturi kulturali u kreattivi għadha ma hijiex uniformi[53], u dan iżid ukoll il-ħtieġa li jiġu kkultivati ħiliet avvanzati.

Ambjent regolatorju li jħares lejn il-futur u abilitanti huwa essenzjali għas-setturi u għall-industriji kulturali u kreattivi tal-Ewropa. L-UE qed tiżviluppa qafas regolatorju[54] li jappoġġa lill-kreaturi u lil atturi settorjali oħra li jinvestu fil-ħolqien u fit-talenti kreattivi billi jipproteġi l-kontenut kreattiv, jappoġġa r-remunerazzjoni ġusta, u jistabbilixxi standards għal IA affidabbli u ċċentrata fuq il-bniedem.

Id-Direttiva tal-2019 dwar id-drittijiet tal-awtur fis-Suq Uniku Diġitali[55] tikkontribwixxi għall-appoġġ tal-innovazzjoni filwaqt li tippermetti lill-kreaturi jikkontrollaw l-użu tal-kontenut tagħhom. L-Att dwar l-IA għandu l-għan li, fost affarijiet oħra, jiżgura żvilupp u varar tal-IA li jirrispettaw id-drittijiet tal-kreaturi, f'konformità mad-direttiva dwar id-drittijiet tal-awtur. Il-Kummissjoni se tkompli tiffaċilita l-implimentazzjoni tal-aspetti relatati mad-drittijiet tal-awtur tal-Att dwar l-IA, u r-rekwiżiti ta' trasparenza għall-kontenut iġġenerat mill-IA kif ukoll l-

---

[51] Pereżempju, il-Grupp ta' esperti dwar il-wirt kulturali, il-Forum Ewropew tal-Films jew l-inizjattiva Il-Mużika Ċċaqlaq l-Ewropa.

[52] Pereżempju, il-fergħa tal-Media tal-programm Ewropa Kreattiva li tkopri s-settur awdjoviżiv jew il-finanzjament immirat ipprovdut lill-Arti tal-Ispettaklu (Perform Europe) taħt il-fergħa tal-Kultura tal-programm Ewropa Kreattiva.

[53] 51 % tal-kumpaniji tal-logħob vidjo, 39 % tal-kumpaniji awdjoviżivi, u 35 % tal-kumpaniji tal-media tal-aħbarijiet adottaw soluzzjonijiet ibbażati fuq l-IA. Ir-Rapport tal-2025 dwar il-Prospettiva tal-Industrija Ewropea tal-Media| Shaping Europe's digital future.

[54] Dan jinkludi notevolment id-Direttiva (UE) 2019/790, id-Direttiva (UE) 2018/1808, ir-Regolament (UE) 2022/2065, ir-Regolament (UE) 2022/1925, ir-Regolament (UE) 2024/1689 u r-Regolament (UE) 2024/1083.

[55] Id-Direttiva (UE) 2019/790 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-17 ta' April 2019 dwar id-drittijiet tal-awtur u drittijiet relatati fis-Suq Uniku Diġitali u li temenda d-Direttivi 96/9/KE u 2001/29/KE.

implimentazzjoni effettiva tal-eċċezzjonijiet tal-estrazzjoni ta' test u ta' data[56]. Hemm bżonn ukoll ta' pożizzjonament ċar tal-UE dwar l-applikazzjoni ta' regoli internazzjonali għall-pagamenti tar-royalties.

L-Istrateġija għall-Applikazzjoni tal-IA[57] se tappoġġa l-adozzjoni tal-IA fis-setturi kulturali, kreattivi u tal-media għal każijiet ta' użu speċifiċi, bħall-produzzjoni virtwali, il-media interattiva u immersiva, l-iskopribbiltà tal-kontenut kulturali (b'mod partikolari l-kontenut mużikali u letterarju), u t-tewmin diġitali 3D ta' siti u ta' artefatti kulturali. L-Istrateġija għall-Applikazzjoni tal-IA tħabbar ukoll it-tnedija ta' studju dwar l-isfidi legali relatati mal-outputs iġġenerati mill-IA u s-soluzzjonijiet teknoloġiċi għall-prevenzjoni u għall-mitigazzjoni tar-riskji li l-kontenut tal-IA jikser id-drittijiet tal-awtur. Barra minn hekk, il-Kummissjoni se tirrieżamina d-Direttiva dwar id-Drittijiet tal-Awtur fis-Suq Uniku Diġitali (DSM, Digital Single Market) tal-2019 u se tkompli tissorvelja l-iżviluppi teknoloġiċi u tas-suq u se teżamina l-ħtieġa possibbli għal aktar titjib fil-qafas legali tad-drittijiet tal-awtur biex jiġu indirizzati l-isfidi mqajma mill-iżviluppi teknoloġiċi u tas-suq.

Biex tappoġġa din il-ħidma, il-Kummissjoni qed tippjana li tiżviluppa **strateġija ġdida għall-IA għas-setturi kulturali u kreattivi** u se tqis il-ħtiġijiet speċifiċi tagħhom fil-politiki diġitali futuri tagħha sabiex l-Ewropa tkun tista' tisfrutta r-rikkezza kulturali u l-kreattività umana tagħha flimkien mal-avvanzi teknoloġiċi.

L-edukazzjoni, il-litteriżmu u l-ħiliet diġitali huma essenzjali għall-interazzjoni b'mod kritiku u kreattiv mal-ambjenti kulturali diġitali. L-Unjoni tal-Ħiliet tikkonsolida r-rwol ċentrali tal-edukazzjoni u tat-taħriġ fit-tisħiħ tal-kompetittività u tas-sovranità tal-UE. Filwaqt li jibni fuq il-kisbiet tal-Pjan ta' Azzjoni għall-Edukazzjoni Diġitali, Pjan Direzzjonali għall-2030 dwar il-futur tal-edukazzjoni u tal-ħiliet diġitali se jikkontribwixxi għat-twessigħ u għall-approfondiment tal-ħiliet diġitali għall-kreattività, l-esperjenzi immersivi u l-innovazzjoni artistika, id-diġitalizzazzjoni, il-litteriżmu fil-media, is-sensibilizzazzjoni dwar iċ-ċibersigurtà, u l-aċċess diġitali multilingwi. Il-Kummissjoni se tipprovdi aċċess għal taħriġ prattiku dwar il-litteriżmu fl-IA u se tappoġġa t-taħriġ ta' profili multidixxiplinari għal setturi aktar intensivi f'termini diġitali li jeħtieġu talent settorjali fl-IA, inklużi s-setturi kulturali, kreattivi u tal-media.

L-isfruttar tat-trasformazzjoni diġitali jinvolvi wkoll l-użu ulterjuri tal-potenzjal innovattiv tas-setturi kulturali, b'mod partikolari permezz ta' proġetti tal-UE ffinanzjati minn Orizzont Ewropa jew il-ħidma ta' istituzzjonijiet tal-edukazzjoni għolja biex jitnaqqsu l-lakuni fl-għarfien u tiġi promossa l-intraprenditorija.

5.2. Il-promozzjoni tal-iżvilupp reġjonali, territorjali u lokali mmexxi mill-kultura

L-opportunitajiet u l-infrastruttura kulturali jridu jkunu disponibbli b'mod ekwu bejn l-Istati Membri, ir-reġjuni u t-territorji, inkluż f'żoni periferali, rurali, tal-gżejjer, kostali u remoti, u r-reġjuni ultraperiferiċi tal-UE, li jiffaċċjaw sfidi bħad-depopolazzjoni, it-tixjiħ demografiku,

[56] Il-Kummissjoni ffaċilitat it-tfassil ta' Kodiċi ta' Prattika biex jiġu spjegati r-regoli tal-IA bi Skop Ġenerali (GPAI, General-Purpose AI) li ġie approvat bħala adegwat biex il-fornituri joqogħdu fuqu biex juru l-konformità mal-obbligu tagħhom skont l-Att dwar l-IA. Adottat ukoll mudell għall-fornituri tal-mudelli tal-GPAI biex tiġbor fil-qosor il-kontenut użat għat-taħriġ tal-mudelli tagħhom. Għadu għaddej studju dwar il-fattibbiltà ta' reġistru ta' esklużjonijiet fakultattivi taħt l-eċċezzjoni tal-Estrazzjoni ta' Test u ta' Data (TDM, Text and Data Mining) u huwa ppjanat studju ieħor biex jgħin fil-valutazzjoni tar-regoli fid-Direttiva dwar id-drittijiet tal-awtur fis-Suq Uniku Diġitali, inkluża l-eċċezzjoni tat-TDM. Barra minn hekk, il-Kummissjoni nediet proċess biex jitfassal Kodiċi ta' Prattika ġdid għat-trasparenza tal-kontenut iġġenerat bl-IA f'konformità mal-Artikolu 50 tal-Att dwar l-IA.

[57] COM(2025) 723 final.

ostakli ġeografiċi, u inqas servizzi u servizzi agħar. Madankollu, madwar 38 % tal-Ewropej fiż-żoni rurali jaraw id-distanza mill-postijiet kulturali bħala ostaklu għall-aċċess[58].

Huwa essenzjali li dawn id-diskrepanzi jiġu indirizzati biex jiġi sfruttat bis-sħiħ il-potenzjal soċjetali tal-kultura u jiġi appoġġat id-dritt effettiv li wieħed jibqa' fit-territorju. Dan jeħtieġ politiki kulturali u miżuri ta' investiment li huma **inkorporati fi pjanijiet ta' żvilupp territorjali integrati usa' u mfassla speċifikament għall-ħtiġijiet lokali**. **It-turiżmu kulturali wkoll jaqdi rwol kruċjali fil-preservazzjoni u fil-promozzjoni tal-wirt kulturali tal-Ewropa**.

F'dan ir-rigward, il-Politika ta' Koeżjoni tal-UE għandha rwol ċentrali. Mill-2021 sal-2027, ġew allokati aktar minn EUR 5 biljun għal investimenti diretti fil-kultura u fil-wirt kulturali fir-reġjuni u fit-territorji kollha, li jappoġġaw aktar minn 24 000 sit tal-kultura, tal-wirt kulturali u tat-turiżmu[59]. B'mod komplementari, il-Politika Agrikola Komuni (PAK) tipprovdi wkoll appoġġ għall-kultura fiż-żoni rurali. Dan l-appoġġ jgħin biex jissaħħaħ ir-rwol tal-kultura fl-iżvilupp soċjoekonomiku u territorjali. Il-Kummissjoni tkompli tħeġġeġ il-ħidma biex tiżgura li jsir aktar progress f'dan il-qasam f'kollaborazzjoni mal-awtoritajiet nazzjonali, reġjonali u lokali u mal-partijiet ikkonċernati rilevanti.

B'għajnejna fuq il-futur, **l-Istrateġija tal-UE għat-Turiżmu Sostenibbli**[60] se tkompli tippromwovi t-turiżmu kulturali sostenibbli bħala katalizzatur għall-protezzjoni tal-wirt, għall-koeżjoni soċjali, għas-sostenibbiltà ambjentali, u għall-kompetittività ekonomika madwar l-Ewropa. Barra minn hekk, il-Kummissjoni qed taħdem fuq l-iżvilupp ta' proġett ta' apprendiment bejn il-pari biex **tespandi l-opportunitajiet għall-professjonisti kulturali u kreattivi fiż-żoni rurali**, bl-għan **li ttejjeb l-attraenza reġjonali u żżomm liż-żgħażagħ**. Barra minn hekk, **il-Faċilità tal-Bahaus Ewropea l-Ġdida 2025-2027 se tiffinanzja wkoll proġetti li għandhom l-għan li jerġgħu jagħtu ħajja** lill-viċinati permezz ta' disinn sostenibbli, inkluživ u ta' kwalità.

Ir-rwol tal-kultura biex tagħti ħajja ġdida lill-postijiet huwa daqstant ieħor evidenti f'kuntesti urbani. Matul l-aħħar 40 sena, l-inizjattiva **Kapitali Ewropej tal-Kultura (ECoC, European Capitals of Culture)**[61] stimulat b'suċċess l-offerta kulturali fil-bliet ospitanti. Din tejbet il-vibranza kulturali, xprunat it-tkabbir ekonomiku, u saħħet ir-rabtiet komunitarji fi bliet madwar l-Ewropa. Filwaqt li tibni fuq dan is-suċċess, il-Kummissjoni tibqa' impenjata li tmexxi 'l quddiem l-inizjattiva u se tipproponi **bażi legali ġdida biex tkompli l-azzjoni u ssaħħaħ l-ECoC lil hinn mill-2033**.

5.3. Salvagwardja, protezzjoni u promozzjoni tal-wirt kulturali, filwaqt li jittejbu l-koeżjoni u r-reżiljenza

Il-promozzjoni, il-preservazzjoni u l-protezzjoni tal-wirt kulturali, inkluża d-dimensjoni diġitali tiegħu, jibqgħu prijorità ewlenija tat-tfassil tal-politika u tal-finanzjament tal-UE, appoġġati permezz ta' inizjattivi bħaċ-Ċertifikat tal-Patrimonju Ewropew, il-Jiem Ewropej tal-Wirt, il-Premjijiet tal-Wirt Ewropew/il-Premjijiet Europa Nostra u ċ-Ċentru tal-Wirt Ewropew. Filwaqt li tibni fuq dawn il-kisbiet, il-Kummissjoni se **ġġedded u ssaħħaħ iċ-Ċertifikat tal-Patrimonju Ewropew** biex tiżgura li dan jibqa' rilevanti.

---

[58] L-Ewrobarometru Speċjali 562, Europeans' attitudes towards culture.

[59] Id-data dwar l-allokazzjonijiet tal-UE għall-kultura u għall-wirt kulturali taħt il-Fond Ewropew għall-Iżvilupp Reġjonali (inkluż taħt il-fergħa tiegħu tal-Kooperazzjoni Territorjali Ewropea - Interreg) ġiet estratta fit-8 ta' Settembru 2025. Iċ-ċifri jirriflettu biss l-allokazzjonijiet diretti.

[60] Strateġija tal-UE għat-turiżmu.

[61] European Capitals of Culture - Culture and Creativity.

Il-Kummissjoni **tappoġġa d-diġitalizzazzjoni u t-trasformazzjoni diġitali tas-settur tal-wirt kulturali** permezz ta' inizjattivi bħal Europeana, li issa tinkludi aktar minn 65 miljun oġġett diġitali[62], u l-Cloud għall-Wirt Kulturali[63] jew l-**Ispazju Komuni Ewropew tad-Data għall-Wirt Kulturali**[64]. Dawn l-azzjonijiet itejbu l-aċċess għal data ta' kwalità għolja (inkluż 3D), irawmu l-użu mill-ġdid fost is-setturi, u jħaffu l-adozzjoni ta' teknoloġiji emerġenti permezz ta' opportunitajiet ta' taħriġ u ta' titjib tal-ħiliet. Il-Kummissjoni se tkompli bl-azzjonijiet ta' appoġġ tagħha f'dan il-qasam.

Il-wirt qed jiffaċċja bosta riskji: diżastri kkawżati mill-bniedem, bħall-kunflitti armati, it-tibdil fil-klima u d-degradazzjoni ambjentali, u l-perikli naturali,[65] kif muri mill-gwerra Russa ta' aggressjoni kontra l-Ukrajna, u n-nirien fis-selvaġġ, it-terremoti u l-għargħar reċenti madwar l-Ewropa. Għalhekk, huwa urġenti li jinħolqu u jiġu implimentati pjanijiet ta' tħejjija għall-kriżijiet u ta' ġestjoni tar-riskji, mekkaniżmi ta' kooperazzjoni u proċeduri fil-qasam tal-kultura u tal-wirt.

F'konformità mal-Pjan ta' Ħidma tal-UE għall-Kultura 2023-2026 u l-Istrateġija tal-UE għal Unjoni tal-Preparatezza[66], l-UE qed ittejjeb il-kooperazzjoni u l-preparatezza permezz ta' mekkaniżmi bħall-Mekkaniżmu tal-UE għall-Protezzjoni Ċivili u inizjattivi bħal PROCULTHER[67], u l-proġett immexxi mill-ICCROM[68] READY[69] li jsaħħaħ il-kapaċitajiet tal-Istati Membri għall-immaniġġjar effettiv tar-riskji għall-wirt minn diżastri, minn eventi estremi relatati mal-klima u minn kunflitti. F'dan il-qasam qed tiġi appoġġata riċerka rivoluzzjonarja permezz tal-Programm Orizzont Ewropa, u l-Kummissjoni akkumulat esperjenza prattika filwaqt li appoġġat il-wirt kulturali u l-artisti tal-Ukrajna. Il-Kummissjoni se tkompli tikkollabora mal-Istati Membri biex tiżgura l-preservazzjoni u l-aċċess kontinwu għall-wirt diġitali ta' valur (inkluż il-wirt b'oriġini diġitali) fid-dawl tar-riskji u se ttejjeb il-preservazzjoni tal-wirt kulturali diġitali lil hinn mill-fruntieri nazzjonali, ħaġa li hija ta' importanza dejjem akbar fid-dawl tat-theddid naturali, ċibernetiku u theddid ieħor li qed jikber.

Il-ġlieda kontra t-traffikar ta' beni kulturali wkoll hija ċentrali għall-protezzjoni tal-wirt kulturali u tal-memorja kollettiva. Reati bħas-serq, l-iskavar illegali, is-sakkeġġ u l-falsifikazzjoni għandhom impatt dirett fuq l-identitajiet, il-koeżjoni u r-reżiljenza tal-komunitajiet, b'mod partikolari f'żoni ta' kriżi u ta' kunflitt, u jistgħu jkunu sors ta' qligħ għall-kriminalità organizzata, għal xi partijiet f'kunflitti jew għat-terroristi. Il-beni kulturali jistgħu jkunu attraenti għal reati relatati bħall-ħasil tal-flus, l-evażjoni tas-sanzjonijiet jew l-evażjoni tat-taxxa, li jpoġġuhom f'riskju.

Il-Pjan ta' Azzjoni tal-UE kontra t-Traffikar ta' Beni Kulturali[70], ir-Regolament tal-UE dwar l-introduzzjoni u l-importazzjoni ta' beni kulturalis[71], id-Direttiva Kontra l-Ħasil tal-Flus[72] u

[62] Metis Statistics Dashboard.
[63] The Cultural Heritage Cloud - Il-Kummissjoni Ewropea
[64] The Common European Data Space for Cultural Heritage.
[65] Il-Konklużjonijiet tal-Kunsill dwar l-approċċ tal-UE għall-wirt kulturali f'konflitti u kriżijiet u l-Konklużjonijiet tal-Kunsill dwar il-ġestjoni tar-riskju fil-qasam tal-wirt kulturali 2020/C 186/01.
[66] Preparedness - Il-Kummissjoni Ewropea.
[67] PROCULTHER – Protezzjoni tal-Wirt Kulturali mill-Konsegwenzi tad-Diżastri.
[68] ICCROM tfisser iċ-Ċentru Internazzjonali għall-Istudju tal-Preservazzjoni u tar-Restawr tal-Proprjetà Kulturali.
[69] READY - Reżiljenza għall-Wirt fil-Każ ta' Diżastri, Riskji Klimatiċi u Emerġenzi Kumplessi.
[70] COM(2022) 800 Il-Komunikazzjoni tal-Kummissjoni dwar il-Pjan ta' Azzjoni tal-UE kontra t-Traffikar ta' Beni Kulturali.
[71] Ir-Regolament (UE) 2019/880.
[72] Id-Direttiva (UE) 2024/1640.

diversi proġetti ta' riċerka ffinanzjati mill-UE[73] pprovdew qafas sod għal azzjoni koordinata li għaddejja u futura f'dan il-qasam. Il-Kummissjoni tikkollabora wkoll mal-Kunsill Internazzjonali tal-Mużewijiet fuq il-prevenzjoni, ir-riċerka, l-investigazzjoni u s-sigurtà tal-mużewijiet, inkluża r-rinnovazzjoni tal-Osservatorju Internazzjonali dwar it-Traffikar Illeċitu ta' Beni Kulturali tiegħu, u stabbiliet djalogu mas-suq tal-arti għall-iskambju ta' informazzjoni u għall-promozzjoni ta' prattiki etiċi.[74].

Fil-futur, il-Kummissjoni se tkompli tappoġġa t-titjib tat-traċċabbiltà tal-beni kulturali, tappoġġa d-diliġenza dovuta u l-użu ta' teknoloġiji innovattivi u timmobilizza lill-partijiet ikkonċernati kollha biex jiġi protett aħjar il-wirt kulturali u jiġu miġġielda r-reati relatati mal-wirt.

5.4. Perkorsi kreattivi li jindirizzaw it-tibdil fil-klima u s-sostenibbiltà ambjentali

Is-setturi kulturali għandhom jiġu mmobilizzati ulterjorment biex jiggwidaw l-azzjoni klimatika u dwar il-bijodiversità, filwaqt li l-atturi kulturali għandhom jingħataw is-setgħa biex imexxu t-tranżizzjoni ekoloġika. Il-Kummissjoni se tkompli tippromwovi d-djalogu bejn il-partijiet ikkonċernati kulturali u ambjentali, inkluż billi torganizza **workshop dwar ir-rwol tal-kultura u tal-arti għal għajxien sostenibbli.**

Il-promozzjoni ta' kultura komuni tal-arkitettura u tad-disinn u l-investiment f'ambjent ta' għajxien ta' kwalità għolja għal kulħadd permezz ta' inizjattivi bħall-**Bahaus Ewropea l-Ġdida** għadhom importanti. Biex tisfrutta s-setgħa trasformattiva tal-arti u tal-kultura għall-kreattività u għall-innovazzjoni, il-Kummissjoni se tadotta **Komunikazzjoni u proposta għal Rakkomandazzjoni tal-Kunsill dwar il-futur tal-Bauhaus Ewropea l-Ġdida (NEB, New European Bauhaus)** u se tfittex li tappoġġa aktar il-kultura permezz ta' inizjattivi relatati.

Is-setturi kulturali jeħtieġ li jindirizzaw kwistjonijiet bħall-effiċjenza enerġetika, li fil-każ tal-wirt għandha tkun ibbilanċjata mar-rispett tal-integrità tiegħu. L-għodod u l-inizjattivi prattiċi għandhom jiġu promossi ulterjorment, bħall-kalkolatur tal-karbonju tal-MEDIA għall-produzzjonijiet awdjoviżivi Ewropej li bħalissa qed jiġi żviluppat b'appoġġ mill-fergħa tal-MEDIA tal-programm Ewropa Kreattiva[75] jew il-Proġett Go Green għall-konservazzjoni tal-wirt, iffinanzjat minn Orizzont Ewropa[76].

Filwaqt li jibni fuq il-progress li sar, l-appoġġ tal-UE għall-isforzi ta' ekoloġizzazzjoni tas-setturi kulturali se jkompli. Eżempju wieħed huwa t-tnedija ppjanata ta' **Sħubija Ewropea ġdida u ambizzjuża tar-R&I għal Wirt Kulturali Reżiljenti**, ikkofinanzjata minn Orizzont Ewropa u li tikkomplementa cluster ta' azzjonijiet tar-R&I li għaddejjin bħalissa. Din se tinvesti fir-riċerka u fl-innovazzjoni biex ittejjeb il-preservazzjoni tal-wirt kulturali tal-Ewropa u biex tikkontribwixxi għan-newtralità klimatika billi tmexxi 'l quddiem prattiki, tekniki u materjali tradizzjonali u innovattivi identifikati permezz tar-riċerka dwar il-wirt kulturali. Il-Kummissjoni se tkompli wkoll tippromwovi l-integrazzjoni sħiħa tal-**kultura u l-wirt kulturali fl-aġenda internazzjonali dwar** l-adattament **għat-tibdil fil-klima** permezz ta' mekkaniżmi ta' koordinazzjoni rilevanti u fora internazzjonali.

6. UE favur ir-relazzjonijiet u s-sħubijiet kulturali internazzjonali

[73] Innovations for combatting trafficking in cultural goods - L-Uffiċċju tal-Pubblikazzjonijiet tal-UE.
[74] Is-Sottogrupp dwar is-Suq tal-Arti (E03650/2) - Reġistru ta' gruppi ta' esperti tal-Kummissjoni u ta' entitajiet simili oħrajn.
[75] Kalkolatur komuni tal-emissjonijiet tal-karbonju għas-settur awdjoviżiv Ewropew: lejn futur konxju mill-ambjent.
[76] GoGreen project.

Il-preservazzjoni tal-paċi, il-prevenzjoni tal-kunflitti, u t-tisħiħ tas-sigurtà internazzjonali huma parti mir-*raison d'être* tal-Unjoni u fost l-objettivi ewlenin tal-azzjoni esterna tagħha. Il-kultura tikkontribwixxi għal dawn l-isforzi bħala faċilitatur tal-paċi, katalizzatur għall-iżvilupp sostenibbli, u pont bejn in-nies.

Fix-xenarju ġeopolitiku fraġli kurrenti, bil-manipulazzjoni tal-informazzjoni u interferenza minn barranin, il-kultura dejjem qiegħda ssir aktar dominju strateġiku ta' influwenza. Fuq l-iskala globali, xi pajjiżi qegħdin jużaw il-kultura b'mod attiv biex isawru l-perċezzjonijiet u l-identitajiet biex jilleġittimaw l-objettivi politiċi. Sabiex tibqa' reżiljenti u kredibbli, l-UE jeħtiġilha tirrikonoxxi u tirreaġixxi għal din ir-realtà billi ssaħħaħ l-approċċ tagħha mmexxi mill-valuri fir-relazzjonijiet kulturali internazzjonali tagħha, billi tisfrutta d-diversità kulturali għanja tagħha bħala assi strateġiku li jsaħħaħ l-azzjoni esterna, irawwem ir-reżiljenza, l-istabbiltà, u r-rikonċiljazzjoni tas-soċjetà u jikkontribwixxi għas-sigurtà kollettiva tagħna.

Huwa mistenni dejjem aktar mill-Istati Membri tal-UE, mis-sħab, u mill-organizzazzjonijiet internazzjonali li l-UE taġixxi b'aktar konsistenza u ambizzjoni fil-qasam kulturali fil-livell globali u f'kuntesti multilaterali. Il-valur miżjud tal-UE jinsab fil-fatt li hija aktar mit-totalità tal-partijiet tagħha, kif muri wkoll mill-preżenza tagħha f'avvenimenti kulturali u tad-diplomazija pubblika kbar f'pajjiżi sħab.

6.1. Integrazzjoni strateġika tal-kultura fl-azzjoni esterna tal-UE

Billi tiżviluppa d-dimensjoni esterna tal-Boxxla Kulturali, l-UE tista' tipproteġi u tippromwovi d-diversità kulturali, issaħħaħ ir-rwol globali tagħha, u twassal benefiċċji tanġibbli għas-soċjetajiet madwar id-dinja. Biex dan jinkiseb, huma meħtieġa rieda politika, azzjoni koordinata, u impenn komuni biex il-kultura ssir parti integrali mill-interazzjoni tal-Ewropa mad-dinja u riżorsa strateġika għaliha. Id-Delegazzjonijiet tal-UE jaqdu rwol importanti f'dan ir-rigward.

Abbażi ta' esperjenzi bħall-pakkett "Tim Ewropa għall-Wirt Kulturali fl-Ukrajna" u l-approċċ ta' Tim Ewropa dwar it-"Tisħiħ tas-Sħubijiet bejn Mużewijiet Afrikani u Ewropej", dawn il-mudelli għandhom jiġu applikati b'mod aktar sistematiku, inkluż f'reġjuni li qed jiffaċċjaw diżastri naturali, kunflitt armat, jew instabbiltà ekonomika. Il-Pjattaforma tar-Relazzjonijiet Kulturali (CPR, Cultural Relations Platform) introduċiet approċċ imġedded billi poġġiet l-involviment fil-qalba tagħha, abbażi ta' djalogu mmexxi miż-żewġ partijiet, il-ħolqien konġunt u s-sħubijiet sostenibbli. Il-proġett tal-Ispazji Ewropej tal-Kultura wera li l-inizjattivi kulturali maħluqa b'mod konġunt u b'għeruq lokali jistgħu jsaħħu l-fehim reċiproku u jiġġeneraw impatt dejjiemi. Biex issostni dawn l-isforzi, il-Kummissjoni se **tniedi fażi ġdida tas-CPR globalment**. Se tkompli wkoll il-**kooperazzjoni mill-qrib tagħha man-network tal-Istituti Nazzjonali tal-UE għall-Kultura** biex tavvanza r-relazzjonijiet kulturali internazzjonali.

Sabiex il-valur tal-kultura jiġi rrikonoxxut bħala pilastru strateġiku ewlieni tal-azzjoni esterna tal-UE, l-UE se ssaħħaħ l-integrazzjoni sistematika u strateġika tal-kultura fil-politiki u fil-programmi esterni tagħha, inkluż permezz tal-istrateġija Global Gateway tagħha. Għandhom jiġu mmobilizzati b'mod kostanti strumenti rilevanti, bħall-Istrument ta' Viċinat, ta' Kooperazzjoni għall-Iżvilupp u ta' Kooperazzjoni Internazzjonali (NDICI, Neighbourhood, Development and International Cooperation Instrument)-Ewropa Globali[77].

---

[77] Ir-Regolament (UE) 2021/947 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tad-9 ta' Ġunju 2021 li jistabbilixxi l-Istrument ta' Viċinat, ta' Kooperazzjoni għall-Iżvilupp u ta' Kooperazzjoni Internazzjonali – Ewropa Globali, li jemenda u li jħassar id-Deċiżjoni Nru 466/2014/UE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill u li jħassar ir-Regolament (UE) 2017/1601 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill u r-Regolament tal-Kunsill (KE, Euratom) Nru 480/2009; Il-Ġurnal Uffiċjali L 209/2021.

Sabiex jiġi mmassimizzat l-impatt, il-politiki u l-azzjonijiet tar-relazzjonijiet kulturali internazzjonali għandhom itejbu u jħeġġu l-kollaborazzjoni transsettorjali bejn il-kultura u l-affarijiet barranin fil-livelli lokali, reġjonali u nazzjonali, u mal-partijiet ikkonċernati. Il-kollaborazzjoni f'diversi livelli u transsettorjali tiżgura li l-azzjoni kulturali tirrifletti kemm il-prijoritajiet ta' politika kif ukoll il-ħtiġijiet tal-komunitajiet fil-prattika. F'dan l-ispirtu, il-Kummissjoni u r-Rappreżentant Għoli u Viċi President (HRVP, High Representative and Vice-President) se jipproponu li tiġi aġġornata l-**Istrateġija tal-UE dwar ir-relazzjonijiet kulturali internazzjonali** (il-Komunikazzjoni Konġunta tal-2016[78]).

6.2. It-tisħiħ tal-kooperazzjoni kulturali fil-proċessi tat-tkabbir u tal-integrazzjoni, kif ukoll fir-relazzjonijiet mal-pajjiżi u mar-reġjuni tal-viċinat

Il-kooperazzjoni kulturali għandha rwol vitali biex il-pajjiżi kandidati tal-UE u l-kandidati potenzjali jinġiebu eqreb tal-UE. L-allinjament tal-politiki kulturali tagħhom mal-istandards tal-UE, it-trawwim ta' skambji professjonali, u l-preservazzjoni u l-kontribut għad-diversità kulturali jistgħu jgħinuhom isaħħu l-perkorsi ta' integrazzjoni tagħhom. Programmi tal-UE bħal Ewropa Kreattiva, EU4Culture[79], l-Istrument għall-Assistenza ta' Qabel l-Adeżjoni (IPA, Instrument for Pre-Accession Assistance)[80], u l-Assistenza Teknika u Skambju ta' Informazzjoni (TAIEX, Technical Assistance and Information Exchange)[81] diġà wrew il-valur tagħhom biex jappoġġaw is-setturi kulturali tal-pajjiżi kandidati u tal-kandidati potenzjali u biex jippromwovu sens akbar ta' appartenenza u ta' identità Ewropea komuni. Dawn l-inizjattivi jiġġeneraw impjiegi ta' kwalità, jistimulaw it-tkabbir sostenibbli, u jrawmu fehim reċiproku bejn il-pajjiżi sħab u l-Istati Membri. Dan it-tip ta' appoġġ għandu jkompli bl-avvanz tal-proċess tat-tkabbir. Il-parteċipazzjoni taż-żgħażagħ ukoll se tiġi promossa b'mod attiv fir-reġjun tat-tkabbir, filwaqt li tibni fuq inizjattivi ta' suċċess, inklużi l-Laboratorji taż-Żgħażagħ.

Il-Kummissjoni se tkompli ssaħħaħ id-Djalogu ta' Politika dwar il-Kultura mal-pajjiżi kandidati, mal-kandidati potenzjali u mal-pajjiżi ġirien, f'kooperazzjoni mill-qrib mal-Istati Membri tal-UE. Se tniedi wkoll fażi ġdida tal-**Programm EU4Culture** fir-reġjun tal-Viċinat tal-Lvant. Lil hinn mill-kooperazzjoni teknika, l-iskambji kulturali joffru opportunitajiet għal djalogu u għal skambju u narrattiva b'saħħitha, billi jippreżentaw is-sħubija mal-UE mhux biss bħala proċess legali u ekonomiku, iżda wkoll bħala proġett kulturali komuni. Il-parteċipazzjoni taż-żgħażagħ ukoll se tiġi promossa b'mod attiv fir-reġjun tat-tkabbir, filwaqt li tibni fuq inizjattivi ta' suċċess, inklużi l-Laboratorji taż-Żgħażagħ.

Barra minn hekk, kooperazzjoni aktar mill-qrib dwar il-kultura se tkun ta' benefiċċju wkoll għar-relazzjonijiet tal-Unjoni mal-pajjiżi ġirien u lil hinn minnhom. Pereżempju, il-wirt tanġibbli u intanġibbli għani tan-Nofsinhar tal-Mediterran jipprovdi bażi b'saħħitha għall-kooperazzjoni fil-futur permezz tal-kultura, it-turiżmu kulturali sostenibbli, u l-iżvilupp ibbażat fuq il-wirt. Il-Patt għall-Mediterran il-ġdid[82] jipprovdi opportunitajiet biex il-wirt kulturali u l-industriji kreattivi jitqiegħdu fil-qalba tad-djalogu u tal-inizjattivi ta' kooperazzjoni u ta' koordinazzjoni. Fil-kuntest tal-Patt, il-Kummissjoni se tniedi **inizjattiva Ewro-Mediterranja ġdida għall-kultura, għall-isport u għat-turiżmu**.

---

78 Il-Komunikazzjoni Konġunta Lejn strateġija tal-UE għal relazzjonijiet kulturali internazzjonali (JOIN/2016/029).

79 Paġna tal-proġett tal-UE - EU NEIGHBOURS east.

80 Diversi proġetti ġew iffinanzjati permezz tal-Istrument tal-UE għall-Assistenza ta' qabel l-Adeżjoni (IPA), pereżempju fil-Balkani tal-Punent, bl-għan li tittejjeb il-kooperazzjoni kulturali bħala mutur tar-rikonċiljazzjoni u tar-relazzjonijiet tajbin mal-ġirien, filwaqt li jiġu appoġġati l-istabbiltà reġjonali fit-tul u l-fehim reċiproku.

81 TAIEX - Il-Kummissjoni Ewropea.

82 Il-Komunikazzjoni konġunta dwar il-Patt għall-Mediterran - Il-Lvant Nofsani, l-Afrika ta' Fuq u l-Golf.

Barra minn hekk, filwaqt li bniet fuq l-esperjenza fil-programm Ewropa Kreattiva, il-Kummissjoni pproponiet il-possibbiltà kontinwa għall-pajjiżi terzi biex jipparteċipaw fil-programm AgoraEU.

6.3. Tisħiħ tal-multilateraliżmu permezz tal-kultura

It-trawwim tal-multilateraliżmu permezz tal-kultura jibqa' essenzjali biex l-UE ssaħħaħ ir-rwol tagħha bħala attur globali, tmexxi 'l quddiem id-djalogu interkulturali, u tibni sħubijiet li jikkontribwixxu għall-paċi, għar-rispett reċiproku u għall-prosperità madwar id-dinja. Permezz tal-parteċipazzjoni attiva tagħha f'fora multilaterali bħall-UNESCO (inkluż fil-kuntest ta' Mondiacult[83]), il-G7 u l-G20, l-UE tgħin tfassal il-politiki kulturali internazzjonali, u tiżgura l-konsistenza fil-politika fis-setturi kollha. L-UE għandha tieħu rwol ta' mexxejja fit-tisrif ta' dawn l-impenji f'azzjoni konkreta u tikkontribwixxi għat-tmexxija 'l quddiem tar-rwol tal-kultura fl-aġenda għall-iżvilupp sostenibbli ta' wara l-2030, billi tkompli tippromwovi approċċi bbażati fuq l-evidenza.

7. Il-Kultura Ewropea: investiment strateġiku

L-appoġġ għall-viżjoni u għall-għanijiet ta' politika ambizzjużi tal-Boxxla Kulturali għall-Ewropa jeħtieġ mobilizzazzjoni aktar sistematika tal-istrumenti ta' finanzjament eżistenti u futuri f'kull livell, b'mod parallel mal-investiment privat u mal-filantropija.

7.1. Finanzjament dedikat kontinwu

L-appoġġ finanzjarju kontinwu u dedikat mill-UE għas-setturi u għall-industriji kulturali u kreattivi tal-Ewropa se jiġi żgurat permezz tal-programm Ewropa Kreattiva u l-programm propost AgoraEU għall-2028-2034, li jgħaqqad flimkien il-kultura, il-media, il-valuri u d-drittijiet billi jibni fuq is-suċċessi tal-programmi kurrenti Ewropa Kreattiva u dwar iċ-Ċittadini, l-Ugwaljanza, id-Drittijiet u l-Valuri (CERV, Citizens, Equality, Rights and Values). F'konformità mal-proposta tagħha, il-Kummissjoni għandha l-għan li tibni fuq il-legat u fuq is-suċċessi tal-programm Ewropa Kreattiva u pproponiet li l-baġit għall-kultura jiġi rdoppjat. Il-Kummissjoni se tagħti attenzjoni speċjali lis-simplifikazzjoni, inkluż permezz tal-użu akbar ta' għotjiet kaskata u ta' finanzjament mhux marbut mal-kostijiet u mas-somom f'daqqa, xi ħaġa li għandha tippermetti li tinkiseb aktar effiċjenza, u ttejjeb l-aċċessibbiltà.

7.2. Mainstreaming fl-istrumenti finanzjarji kollha tal-UE

Il-finanzjament kurrenti tal-UE għall-kultura minn firxa ta' programmi kien kruċjali fit-trawwim tal-edukazzjoni, tar-riċerka, tal-innovazzjoni, tad-diġitalizzazzjoni, tad-dinamiżmu tal-SMEs, taċ-ċittadinanza attiva, u tal-azzjoni kulturali ma' pajjiżi terzi[84]. Il-gwida dwar il-**finanzjament CulturEU** għenet lill-partijiet ikkonċernati jinnavigaw u jifhmu l-mod kif id-diversi strumenti ta' finanzjament tal-UE jittrattaw u jiffinanzjaw il-kultura[85]. Il-Kummissjoni **se taġġornaha biex tirrifletti l-opportunitajiet ta' finanzjament għall-kultura fil-baġit tal-UE li jmiss**.

Għall-**QFP li jmiss, il-Kummissjoni pproponiet li tappoġġa l-kultura taħt l-istrumenti rilevanti tal-UE**, inkluż il-Fond Ewropew għall-Kompetittività, Orizzont Ewropa, il-Pjanijiet ta' Sħubija Nazzjonali u Reġjonali, u l-istrument Ewropa Globali. Biex tappoġġa dan, il-Kummissjoni se tiżviluppa **linji gwida dwar l-investiment strateġiku fil-kultura**, allinjati mad-direzzjonijiet ewlenin tal-Boxxla Kulturali.

[83] Il-Konferenza Dinjija tal-UNESCO dwar il-Politiki Kulturali u l-Iżvilupp Sostenibbli.
[84] Bħall-Erasmus+, Orizzont Ewropa, Ewropa Diġitali, InvestEU, CERV u NDICI.
[85] Gwida dwar il-Finanzjament CulturEU - Kultura u Kreattività.

7.3. Ingranaġġ tal-finanzjament privat

L-esplorazzjoni ta' mekkaniżmi innovattivi għall-finanzjament tas-setturi u tal-industriji kulturali u kreattivi hija kruċjali biex tiġi żgurata s-sostenibbiltà tagħhom fit-tul. Il-**kollaborazzjoni bejn is-setturi pubbliċi u privati hija mħeġġa bil-qawwa** biex jiġu estiżi s-sorsi ta' finanzjament għall-kultura, bħall-ikkomplementar tal-għotjiet bl-**istrumenti tas-suq, l-inkorporazzjoni ta' approċċi ġodda ta' finanzjament, inklużi l-filantropija u s-sħubijiet pubbliċi-privati**, imfassla apposta għall-ħtiġijiet speċifiċi tas-setturi.

Il-Kummissjoni, flimkien mal-Fond Ewropew tal-Investiment (FEI), żviluppat strumenti finanzjarji innovattivi bħala alternattiva għall-finanzjament tradizzjonali bl-għotjiet. Dawn għandhom l-għan li jingranaw is-swieq finanzjarji, kemm fl-ekwità kif ukoll fis-self, għall-benefiċċju tal-industrija tal-media u ta' industriji kulturali u kreattivi oħrajn. Biex tkompli ssaħħaħ id-diversità u l-kompetittività tas-setturi kulturali u tibni fuq ir-riżultati tajbin fil-qasam tal-media li kellhom il-garanziji ta' InvestEU u bil-Faċilità ta' Garanzija tas-Setturi Kulturali u Kreattivi[86] u l-għodda tal-investimenti fl-ekwità MediaInvest[87], il-Kummissjoni se tesplora **għodod finanzjarji ġodda biex timmobilizza l-kapital privat u tiffaċilita l-investiment fis-setturi kulturali u kreattivi,** inklużi start-ups u negozji, biex jiżdiedu l-kapaċitajiet tagħhom li joħolqu u jinnovaw.

8. Konklużjonijiet u t-triq 'il quddiem

Il-Boxxla Kulturali għall-Ewropa tistabbilixxi qafas ta' politika tal-UE ambizzjuż u msaħħaħ għall-kultura. L-azzjonijiet tagħha li jħarsu lejn il-futur huma appoġġati minn tliet għodod ta' politika globali għall-implimentazzjoni tagħha: Rapport perjodiku dwar l-Istat tal-Kultura fl-UE, djalogu strutturat tal-UE dwar il-kultura, u pjattaforma tad-data kulturali tal-UE.

It-tmexxija 'l quddiem tal-orjentazzjoni strateġika ta' din il-Boxxla Kulturali teħtieġ impenn politiku msaħħaħ u investiment fil-kultura. Dan huwa l-ispirtu li bih qed jiġi propost illum l-abbozz tad-Dikjarazzjoni Konġunta bit-titolu "L-Ewropa għall-Kultura – il-Kultura għall-Ewropa". Il-Kummissjoni tistieden lill-Parlament Ewropew u lill-Kunsill jikkunsidraw l-abbozz bil-ħsieb li jintlaħaq test maqbul b'mod konġunt u li jiffirmaw b'mod konġunt id-Dikjarazzjoni bħala sinjal ta' intenzjoni komuni.

Il-Kummissjoni se taħdem ukoll ma' istituzzjonijiet pubbliċi oħra, mal-partijiet ikkonċernati kulturali, mal-atturi tas-soċjetà ċivili, mal-organizzazzjonijiet rilevanti u ma' kull min huwa kkonċernat biex flimkien jaħdmu b'mod attiv sabiex jilħqu l-aspirazzjonijiet għoljin tal-Boxxla Kulturali għall-Ewropa.

[86] Il-Faċilità ta' Garanzija tas-Setturi Kulturali u Kreattivi (CCS GF, Cultural and Creative Sectors Guarantee Facility), inizjalment iffinanzjata mill-programm Ewropa Kreattiva sal-2020, imbagħad minn InvestEU sa mill-2021 'l hawn, u implimentata permezz ta' kollaborazzjoni effettiva bejn il-Kummissjoni u l-Fond Ewropew tal-Investiment.

[87] MediaInvest - Spinta lill-investiment fis-settur Ewropew tal-awditjar | Shaping Europe's digital future.

ANNESS 1: AZZJONIJIET EMBLEMATIĊI TAL-BOXXLA KULTURALI GĦALL-EWROPA

Il-lista ta' hawn taħt tiddeskrivi l-azzjonijiet li l-Kummissjoni se tieħu biex timplimenta l-Boxxla Kulturali għall-Ewropa.

Nru	Azzjoni	Skeda ta' żmien
	VIŻJONI: L-Ewropa għall-Kultura – il-Kultura għall-Ewropa	
1.	Tipproponi Dikjarazzjoni Konġunta tal-Parlament Ewropew, tal-Kunsill tal-Unjoni Ewropea u tal-Kummissjoni Ewropea bit-titolu "L-Ewropa għall-Kultura – il-Kultura għall-Ewropa".	Q4 2025
2.	Tirrapporta dwar l-Istat tal-Kultura fl-UE u torganizza djalogu strutturat tal-UE mal-partijiet ikkonċernati.	Q3 2027 (Stat tal-Kultura) Q3 2026 (djalogu)
3.	Tistabbilixxi pjattaforma tad-data kulturali tal-UE ġestita mill-Kummissjoni Ewropea.	minn Q3 2027
	Direzzjoni Ewlenija 1: VALURI U DRITTIJIET	
4.	Tipproponi Premju Ewropew ġdid għall-Arti tal-Ispettaklu.	Q2 2027
5.	Rapport biex tappoġġa lill-Istati Membri ħalli jżidu l-parteċipazzjoni tal-persuni b'diżabilità fil-kultura u l-appoġġ għalihom.	Q1 2028
6.	Tistabbilixxi qafas volontarju għar-rikonoxximent reċiproku tal-passes tal-kultura u tal-wirt kulturali għaż-żgħażagħ maħruġa fil-livell nazzjonali, tippromwovi r-Rotta Kulturali ta' DiscoverEU fost iż-żgħażagħ, u żżid l-offerta kulturali fi ħdan il-karta tal-UE tal-iskontijiet għaż-żgħażagħ eżistenti (iffinanzjata taħt l-Erasmus+).	Q4 2027 (passes) Q2 2026 (DiscoverEU) Q2 2026 (Karta taż-żgħażagħ)
	Direzzjoni Ewlenija 2: ARTISTI U NIES	
7.	Tipproponi Karta tal-Artisti tal-UE f'konsultazzjoni mas-sħab soċjali u mal-partijiet ikkonċernati.	Q2 2027
8.	Twaqqaf network ta' Ambaxxaturi Kulturali Żgħażagħ biex jiġu diskussi kwistjonijiet ta' politika kulturali.	mill-2026
9.	Tippreżenta linji gwida tal-UE dwar il-kultura, is-saħħa u l-benesseri.	2028
	Direzzjoni Ewlenija 3: KOMPETITTIVITÀ, REŻILJENZA, KOEŻJONI	
10.	Tippreżenta strateġija għall-IA għas-setturi kulturali u kreattivi.	Q1 2027
11.	Tiżviluppa l-Ispazju Komuni Ewropew tad-Data għall-Wirt Kulturali, fil-kuntest tal-istrateġija ta' varar pendenti għall-2025-2030 għall-ispazju tad-data.	minn Q4 2025
12.	Issaħħaħ iċ-Ċertifikat tal-Patrimonju Ewropew u l-Kapitali Ewropej tal-Kultura wara l-2033.	Q2 2026
13.	Tadotta Komunikazzjoni u proposta għal Rakkomandazzjoni tal-Kunsill dwar il-futur tal-Bahaus Ewropea l-Ġdida (NEB), li tisfrutta s-setgħa trasformattiva tal-arti u tal-kultura għall-kreattività u għall-innovazzjoni.	Q4 2025
14.	Tniedi Sħubija Ewropea ġdida tar-R&I għal Wirt Kulturali Reżiljenti.	Q2 2026
	Direzzjoni Ewlenija 4: INTERNAZZJONALI	
15.	Flimkien mal-HRVP, taġġorna l-Istrateġija tal-UE dwar ir-relazzjonijiet kulturali internazzjonali.	Q4 2027

Nru	Azzjoni	Skeda ta' żmien
16.	Flimkien mal-HRVP, tisfrutta l-approċċ ta' Tim Ewropa għall-kultura biex tħeġġeġ il-ġbir flimkien tar-riżorsi tal-UE u tal-Istati Membri fil-kultura u fil-wirt kulturali.	Għaddejja bħalissa
17.	Tniedi fażi ġdida tal-Programm EU4Culture fil-Viċinat tal-Lvant.	Q4 2025
18.	Tniedi inizjattiva Ewro-Mediterranja għall-kultura, għall-isport u għat-turiżmu fil-kuntest tal-Patt għall-Mediterran.	Q1 2026
	INVESTIMENTI	
19.	Tissimplifika l-aċċess għall-finanzjament tal-UE għall-kultura u taġġorna l-gwida dwar il-finanzjament CulturEU.	għaddejja bħalissa (CE) Q4 2028 (CultureEU)
20.	Tiżviluppa linji gwida tal-UE dwar l-investiment strateġiku fil-kultura, u tesplora għodod ta' investiment innovattivi biex tattira kapital privat, inkluża l-filantropija, f'kooperazzjoni mal-istituzzjonijiet finanzjarji rilevanti.	Q4 2028